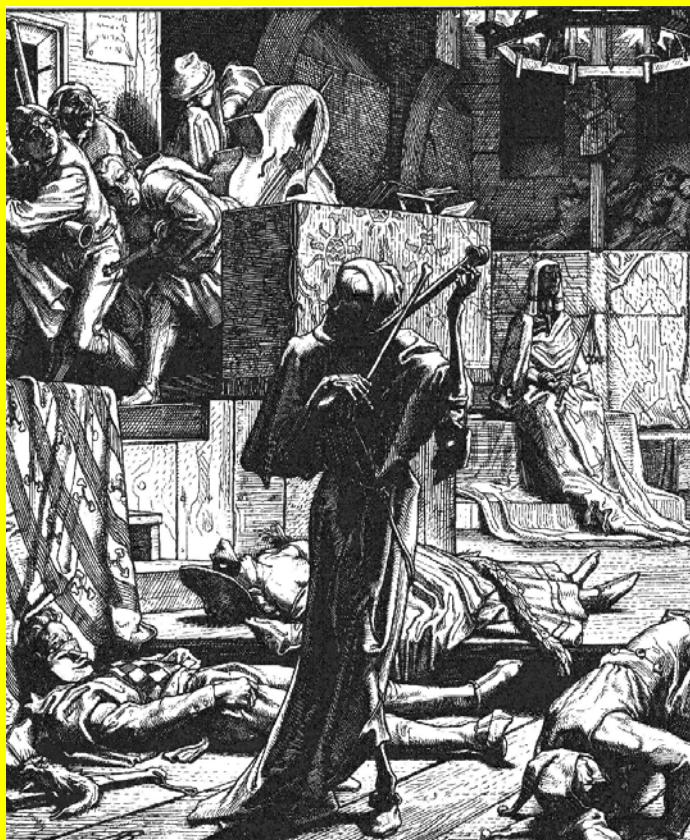

pest-posten

Supplement 1, 2005 - 11. årgang

MEDLEMSBLAD FOR
NORSK FORENING FOR INFEKSJONSMEDISIN

Jubileumsdiktet

Hans Børli (1918-89)

I forbindelse med jubileumsmøtet og 10-årsmerkingen for *pest-POSTEN* og Diktspalten skulle vi kanskje ha valgt et dikt med tilknytning til Østfold. Men vi har valgt et dikt og en dikter fra et grensefylke litt lengre mot nord. Tømmerhoggeren og dikteren Hans Børli skulle ikke trenge noen presentasjon. Han har skrevet prosa, men først og fremst er han en av etterkrigstidas fremste lyrikere.

Første søndag i juni hvert år samles Børlivennar på Oppistun Børli i Eidskog til «JUNIKVELD» for å minnes bygdas store sønn. Arrangementet har navn etter et av Børlis dikt. Diktspaltens leser er hjertelig velkommen til en hyggelig dag langt inne i skogene, i Børlis rike.

Fordi vi nå er i juni og i seinvårstemning, har jeg valgt det vakre diktet «JUNIKVELD», som jubileumsdikt. Diktet gir oss en god kjensle av gjenkjennbar vår, samhørighet - og også litt vemod.

JUNIKVELD

Vi sitter i slørblå junikveld
og svaler oss ute på trammen.
Og alt vi ser har dobbelt liv.
fordi vi sanser det *sammen*.

Se-skogsjøen ligger og skinner rødt
av sunkne solefalls-riker.
Og blankt som en ting av gammelt sølv
er skriket som lommen skriker.

Og heggen ved grinda brenner så stilt
av nykveikte blomsterkvaster.
Nå skjelver de kvitt i en pust av vind.
- det er som om noe haster....

Å, flytt deg nærmere inn til meg
her på kjøkkentrammen!

Den er så svindende kort den stund
vi mennesker er sammen.

REDAKSJONEN :***- Ansvarlig redaktør :***

Arild Mæland
Infeksjonsmedisinsk avdeling,
Ullevål universitetssykehus

INNHOLD :

Dikt,

- Medredaktør :

Jan Erik Berdal
Medisinsk avdeling,
Akershus universitetssykehus

berre

- Redaksjonssekretær :

Jon Birger Haug
Medisinsk avdeling,
Aker universitetssykehus

dikt !

- Annonsesjef :

Eivind Ragnhildstveit
Mikrobiologisk avdeling,
Sykehuset Østfold Fredrikstad

“*pest-POSTEN*” utgis fire ganger i året, og
distribueres til alle som er medlemmer av
NFIM.

- Øvrige medarbeidere :

Faglig medarbeider - (NY!)
Aleksander Leiva
Infeksjonsmedisinsk avdeling,
Haukeland universitetssykehus

Adresse: Arild Mæland,
Infeksjonsmedisinsk avd.,
Ullevål universitetssykehus
0407 Oslo

Telefon: 22 11 92 86
Telefax: 22 11 91 81
E-mail: jon.haug@chello.no

Ansvarlig diktspalten -
Bjørn Myrvang
Infeksjonsmedisinsk avdeling,
Ullevål universitetssykehus

ISSN: 080 - 2510

«Death and the fiddle»
Unknown, 1643 (The Black Plague)

Kjære leser !

I 1995, det året da Norsk forening for infeksjonsmedisin fylte 20 år, kom *pest-POSTEN* til verden. Dette supplementsnummeret som utgis i forbindelse med foreningens 30-års-jubileum, markerer derfor samtidig at *pest-POSTEN* er 10 år.

Vi takker og gratulerer de som tok initiativet, og som har hovedansvaret for at bladet har kommet jevnlig ut gjennom ti år. Fødselen fant sted i Smålenene, og *pest-POSTEN*s jubileum var selvsagt i tankene når jubileumsmøtet i 2005 ble lagt til Fredrikstad.

De som skal takkes og æres er først og fremst

- Oddbjørn Brubakk som har vært bladets redaktør helt fra starten og fram til i år. Han har skrevet tankevekkende ledere og andre viktige bidrag.
- Jon Birger Haug som har hatt tittelen redaksjonssekretær, men som har hatt arbeidsoppgaver langt utover hva tittelen indikerer.
- Eivind Ragnhildstveit, som har skaffet inntektene og holdt orden på økonomien.

Takk for utmerket innsats gjennom 10 år. Og takk også for at dere ga andre skriveglade anledning til å se sine ord på trykk. En takk går også til annonsørene og spesielt til Schering-Plough som har bekostet distribusjonen av *pest-POSTEN*.

Allerede i *pest-POSTEN* nr. 2 i 1995 ble diktspalten introdusert, og spalten har siden vært en gjenganger i alle numrene. De første åra var det redaktøren som stod for diktutvelgelser og litteraturopplysningene. Seinere har undertegnede tilrøvet seg oppgaven, og inniblant har andre sluppet til med sine favorittdikt/diktere.

pest-POSTEN du nå har mottatt, inneholder alle diktene som er trykket gjennom 10 år, ispedd litt subjektiv litteraturhistorie. Håpet er selvsagt at du vil synes det er et høvelig jubileumspåfunn, og at du finner dikt du liker og vil lese om igjen. Utvelgelsen av dikt har nok vært mer tilfeldig enn i andre diktantologier. Har det vært noen ledetråd, så har den etter hvert fått et preg av et ønske om aktualitet kombinert med en bevisst tanke om bredde og variasjon – i tid, geografi, stil og innhold.

God lesning.

Vennlig hilsen

Bjørn Myrvang

«pesta» nr. 2, 1995

Sommerdiktet:***SOMMEREN VESTERUT***

Jeg vil dra op og gå, og gå mot vest
for sommeren er sval der av linn blæst
og ingen steder lyser marken grønn

som der. For der er regn og sol, sol og regn
og stumme stille fjell og urgrå Stein
der tiden står og står som sto den still

fra tidegry - inntil med ett: et skrik
av lom som letter ut en øde vik
lar ekko rulle fjell i mellom, tungt

og vildt. Og der er ørn og hjort og mår,
og tropelys hvor revebjellen står
giftig skjønn. Og hvor er høiet krydret

søtt som der? - Ingen steder! Ingen klang
av sommersjø mot skjær av tang
som ut i vest - i dømingsus og tidevann.

Claes Gill.

Når dette nummer av *pest-POSTEN* kommer ut er jubileumsfesten "vesterut" for NFIM for lengst over i historien. Kanskje hadde enda flere kommet dersom de hadde lest dette diktet på forhånd.

Forfatteren *Claes Gill* (1910 - 1973), var født i Odda. Han utga bare to diktsamlinger "Fragment av et magisk liv" (1939) og "Ord i jern" (1942). Begge er blitt klassikere i norsk litteratur.

Begynnelsen av "Sommeren vesterut" ligner unektelig på Yeats "I will arise and go now, and go to Innisfree", - men resten er unikt.

Nylig er utgitt *Claes Gills* samlede dikt pånytt.

Til tross for sin posisjon som dikter, er vel *Claes Gill* likevel mest kjent for de fleste som skuespiller. Og den som engang har sett *Claes Gill* som Onkel Vanja kan aldri noensinne -----.

«pesta» nr. 3, 1995

HØSTDIKTET

Le medecin malgrè lui

Jo jeg burde vel få se å få
vasket veggene på kontoret
og fjernet rusten fra
instrumentene og holde
skikkelig orden på dem
bygge hyller på laboratoriet
tømme ut gamle slanter
skylle flaskene rene
og fylle på dem igjen, kjøpe ny
mikroskoplinse og få satt
tidsskiftene på høykant
istedenfor å ha dem liggende
flatt - og så gå i gang
ti år tilbake
og systematisk
lese meg à jour og lage
en fortegnelse over de
viktigste artiklene der.
Jeg burde vel se å få
lest den nyeste litteraturen.
Hvis jeg så plusset på
med et besøk til skredderen
og ett på renseriet samt
fikk anlagt et nobelt
skjegg med en dertil important
mine-hvem vet? kanskje
ble jeg en pryd for min
yndefulle halvdel, kanskje
ville jeg heretter ikke tenke
annet enn pene hvite tanker!

William Carlos Williams
gjendiktet av Jan Erik Vold.

William Carlos Williams (1883-1963) var født i Rutherford, New Jersey og bortsett fra kortere besøk flyttet han aldri fra fødebyen. Han drev sin egen legepraksis i en stor villa, og i følge JEV skjøttet han samvittighetsfullt sin legegjerning i år ut og år inn som den lokale huslege, barnespesialist og fødselslege. Her skrev han sine bøker - det ble mange i alt, 40-50 stykker, mest diktsamlinger, men også prosa, dramatikk, essays og erindringer, kort sagt: i Rutherford fant han sine selvfolgelige plass på jorden, slik at han på sine gamle dager ikke uten stolhet kunne gjøre krav på å være "den eneste amerikaner som har hatt samme adresse i 50 år". Dette i motsetning til samtidens to andre store amerikanske lyrikere, TS Eliot og E Pound som begge valgte eksil - og dermed i en viss forstand distanserte seg fra sin nasjonale bakgrunn.

«pesta» nr. 4, 1995

DIKTSPALTEN

Alderdom

Så kom han på toget
i Eidsvoll, hvor geiteramsen
sto taus og rød,
og sa vi har truffet
hverandre. Nå er du
jo nesten død?

Fordi om jeg tar litt
digintrin og hygrotton
og diverse. Jeg svarte
at livet er krevende,
og du er så godt som levende.

På sykehus

I den violette skumring
strammes ikke livet lenger
til av tiden
mens vi seiler
videre i våre senger.

Ville våre viljer vende
seg mot morgensolen uten
disse blå
forundringssøstre
i en stille storm om puten.

Mellom venner

Da jeg var kommet meg
gjennom barndommens
problemer, og ungdommens,
og manndommens problemer
og på grensen av alderdommens,
traff jeg Torgersen som sa
at jeg har levd
et problemfritt liv,
og det var i og for seg
noe av det verste
jeg har vært ute for.

Ernst Orvil (1898-1985) er et navn for de få blant norske lesere, sparsomt representert i antologier og på det nærmeste ukjent utenfor Norge. Av de 17 diktssamlingene han ga ut, kom 7 etter at poeten fylte 70 år. Og det er nettopp denne sene Orvil mange finner særlig spennende, den garvede poet som hadde nådd fram til en type fragment-poesi der de store sannheter og de tunge bakverk i livet brytes i småbiter. (JEV).

Ernst Orvil begynte å studere ved NTH i Trondheim, fullførte aldri sine studier, men ble forfatter på heltid fra 1932. Oslo ble hans faste tilholdssted resten av livet, i det samme hus på Majorstua som det hans foreldre hadde hatt koloni-forretning i.

Han skrev både romaner, skuespill og novellesamlinger, men for noen av oss er han først og fremst poet.

De to første diktene er fra seks etterlatte samlinger, utgitt i 1988, og det siste er redaktørens spesielle favoritt !

«pesta» nr. 1, 1996

DIKTSPALTEN

GJER EIN ANNAN MANN EI BEINE

Han kom or fjellet, skulde heim,
fekk føring ifrå Osa
ut til Øydvinstò.
Og han var raust
og baud betalt.

Men Osamannen
var ikkje fal.
Eg vil betala;
eg kan ikkje nå deg
med ei beine att.
So gjer ein annan mann
ei beine då,
sa Osamannen,
og skauv ifrå.

SYN OSS ÅKEREN DIN

Møt ikkje med:
gøyande hund,
hotande hand,
trakk ikkje i rugen!
Men syn oss åkeren din
ei morgonstund!

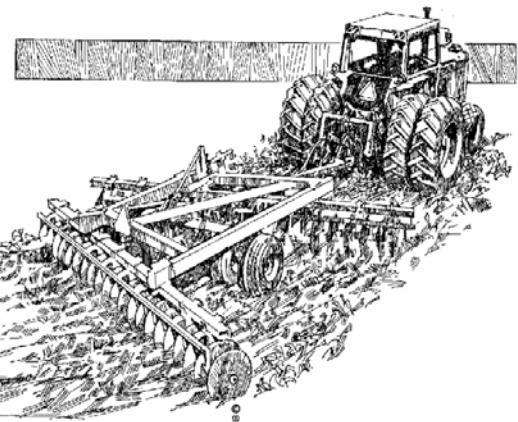
KOM IKKJE MED HEILE SANNINGI

Kom ikkje med heile sanningi,
kom ikkje med havet for min torste,
kom ikkje med himmelen når eg bed om ljós,
men kom med ein glimt, ei dogg, eit fjom,
slik fuglane ber med seg vassdropar frå lauet
og vinden eit korn av salt.

HOGGESTABBEN

Det er hardt å vera
stabbe under øksi, har eg kjent.
Men eg lærde,
når dei plent
skulde velja meg:
Statt og teg!

Uppi nipa tekè
stuvarbrør til å logga.
Lat dei hogga
her i tunet!
Eg sprett og sprikjer
med mi flishogg-krune.

Diktaren i dette nummer av pest-POSTEN
er Olav H.Hauge (1908-1994) frå Ulvik i
Hardanger.

Han var gartnar og kalla seg gjerne "ein
vanleg arbeidsmann" men vart vår største
lyrikar etter krigen.

Frå sin vesle stad på jorda fekk han vidt
utsyn og gjendikta frå engelsk, fransk og
tysk lyrikk og fylgte med i kva som rørde
seg langt utanfor snevre norske grenser
og skreiv dikt om kinesiske poetar, om
russiske dansarar og kommenterte ting
som opptok han.

Men ofte diktia han om ting som stod han
nærast; apalen, ljåen, hoggestabben,
selja, stølen, Kupper'n som skrid i Squaw
Valley, tordiveien og hesjetråd blant
mange andre nære ting, og nådde likevel
å bli omsett til eit kvart hundre framande
språk.

Og vissi er det noko universelt over
ynskje om "å syne oss åkeren din ei
morgonstund" og "å gjere ein annan
mann ei beine".

OB

«pesta» nr. 2, 1996

DIKTSPALTEN

Ja visst gör det ont

Ja visst gör det ont när knoppar brister.
varför skulle annars våren tveka?
Varför skulle all vår heta längtan
bindas i det frusna bitterbleka?
Höljet var ju knoppen hela vintern.
Vad är det för nytt, som tår och spränger?
Ja visst gör det ont när knoppar brister,
ont för det som växer
och det som stänger.

Ja nog är det svårt när droppar faller.
Skälvande av ängslan tungt de hänger,
klamrar sig vid kvisten, sväller, glider-
tygden drar dem neråt, hur de klänger.
Svårt att vara oviss, rädd och delad,
svårt att känna djupet dra och kalla,
ändå sitta kvar och bara darra-
svårt att vilja stanna
och vilja falla.

Då, när det är värst och inget hjälper,
brister som i jubel trädets knoppar,
då, när ingen rädsla längre håller,
faller i ett glitter kvistens droppar,
glömmer att det skrämdes av det nya,
glömmer att de ängslades för färden-
känner en sekund sin största trygghet,
vilar i den tillit
som skapar världen.

Karin Boye (1940-1941) er blant Sveriges mest kjente forfattere. Hun har skrevet romaner og noveller men er mest kjent for sine dikt. Mange lyrikkvenner, også i Norge, har hennes "Visst gör det ont" som sitt spesielle favorittdikt. I første omgang tilsynelatende et vårdikt, men det er ikke så vanskelig å forstå at det rommer noe langt mer. Tilsynelatende er det et klart og fullstendig gjennomlyst vidnesbyrd om hel og full tillit til livets makter. Men det finnes forbehold der, om å få velge mellom makter, ja til og med et forbehold om å få velge ganske strengt. Kunsten og det vakkert valgte bildet har gjort det lett for oss å akseptere vidensbyrdet om tilliten, men det spørrs om ikke det bildet som her skal symbolisere tillitsproblemets løsning er så vakkert at det fjerner det momentet av

Evighet

En gång var vår sommar
en evighet lång.
Vi strövade i soldagar
utan slut en gång.
Vi sjönk i gröna doftande
djup utan grund
och kände ingen ängslan
för kvällingens stund.

Vart gick sen vår evighet?
Hur glömde vi bort
dets heliga hemlighet?
Vår dag blev för kort.
Vi strävar i kramp,
vi formar i strid
ett verk, som skall bli evigt-
och dess väsen är tid.

Men än faller tidlösa
stänk i vår famn
en stund då vi är borta
från mål och namn,
då solen faller tyst
över änsliga strån
och all vår strävan syns oss
som et lek och ett lån.

Då anar vi det villkor
vi en gång fick:
att brinna i det levandes
ögonblick,
och glömmer det timliga,
som varar och består,
för den skapande sekunden
som mått aldrig når.

sannhetsmerte som dikterinnen hadde til hensikt at leseren skulle føle (Harry Martinsson). Og selv om Evighet i første omgang er et sommerdikt, er det først og fremst en vakker måte å oppfordre til å fange de gylne øyeblikk som livet tross alt er så fullt av.

Men visst er det et vårdikt,- og et sommerdikt.

Hengivenhet for livet og redsel for livet var uadskillelige trekk hos Karin Boye. Døden var hun aldri redd for. En rank karakter og en rank lidenskap fører fort til døden (H.M.)

«pesta» nr. 3, 1996

DIKTSPALTEN

LOUIS ARMSTRONG

Gamle milde Satchmo-
ansikt som hjulspor på sletten,
som muld og morild.
Sår på leppene.
Blod på munnstykket av messing. Alltid
raser solstormen
i dine lungers kløftede tre. Alltid
flyr en ravn på duevinger
fra din søndersugne strupe.

Nobody knows...

Ser du alle de hvite hendene, Satchmo?
De klapper.
hender som slo, hender som hengte,
hender som splittet
et mildt, groende mørke
med hatets brennende kors.
Nå klapper de.
Og du spiller gamle. Synger
Uncle Satchmo's Lullaby. Svetten pipler
brystet hiver. En sol sitter fast
i trompetens skinnende svegl.
Som gråten i en strupe.
... the trouble I've seen.

Hvor ditt arrete smil gjør meg skamfull
over mitt eget stengte ansikt,
mitt knefall for skyggene. Jeg spør deg:
Hvor henter du kraften til
ditt opprør uten hat? Din
skinnede tone av lys
som gjennomstråler negernatta?
Svar meg,
hvor stor sorg skal til ..
hvor stor sorg skal til
for å nære en ren glede ?
Og trompeten svarer
langt borte fra,
en røk av sølv:

- Mississippi...

NEGERHENDER

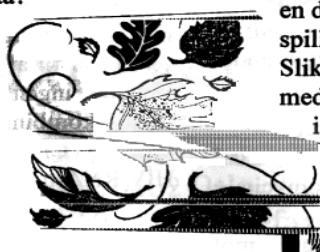
Jeg står ved en lunnepllass i vegkanten
Barker tømmer.
Hver dag. Hver jævla dag.
Regn og sol eter opp snøen,
vinden får en knisende undertone
av ung lauv. Det blir mai
juni juli -
Jeg står ved min lunne
mens skiltet på turistbilene
forsvinner i en støvsky sør i svingen.

En dag ser jeg ned i
de tomme hendene mine:
Ibenholtsvarte av kvae, blankpolerte-
Lett blodrisen hud skimter fram
midt i handloven og på
de innerste fingerleddene.
Negerhender --

Plutselig hører jeg
en dixieland låt:
"Bunk" Johnson
på trompet, Blues...
Smertens taggete stjerne
speiler seg i en flod
av glidende sølv:

Trompeten-dvelende-
et hakk etter takten.
Det er som
en langsom seilas
og en landgang i sol
på strender hvor foten synker i
den varme jorda av Deep South.
Mildhetens våpenløse gjenerbring
av land som bitterhet okkuperte.

Du må lytte liv ut av vinden,
drømme sang opp av hjertet, be
en død neger fra New Orleans
spille "Some of these days" for deg.
Slik overlever du tre sommermåneder
med barkespadden i en soltørr lunne
i støvet ved riksveg 102.

«pest» nr. 4, 1996

DIKTSPALTEN

THE LAKE ISLE OF INNISFREE

I will arise and go now, and go to Innisfree,
And a small cabin buil there, of clay and
wattles made;
Nine bean rows will I have there, a hive for
the honey bee,
And live alone in the bee-loud glade.

And I shall have some peace there, for peace
comes dropping slow,
Dropping from the veils of the morning to
where the cricket sings;
There midnight's all a glimmer, and noon a
purple glow,
And evening full of the linnet's wings.

I will arise and go now, for always night and
day
I hear lake water lapping with low sounds by
the shore;
While I stand on the roadway, or on the
pavements gray,
I hear the deep heart's core.

WHEN YOU ARE OLD

When you are old and gray and full of sleep,
And nodding by the fire, take down this
book,
And slowly read, and dream of the soft look

William Butler Yeats (1865-1939) kom fra en protestantisk middelklasse familie i Dublin.

Faren var en begavet portrettmaler. Han nærte suveren forakt for pedantisk lærdom og tok guttens skolegang lett, men oppdro han i stedet med høytlesing av sine yndlingsdiktere.

Yeats vokste opp i en turbulent tid med stadig økende irsk nasjonalisme og motstand mot engelsk styre, og han ble aktiv forkjemper for irsk selvstendighet.

En viktig del av Yeats' nasjonalisme var hans kjærlighet til det irske landskapet. hans kankje mest berømte dikt, "The Lake isle of Innisfree", gir uttrykk for den hjemlengsel til

Your eyes had once, and of their shadows
deep;

How many loved your moments of glad
grace,
And loved your beauty with love false or
true;
But one man loved the pilgrim soul in you,
And loved the sorrows of your changing
face.
And bending down beside the lowing bars
Murmur, a little sadly, how love fled
And paced upon the mountains overhead
And hid his face amid a crowd of stars.

THE SORROW OF LOVE

The quarrel of the sparrows in the eaves,
the full round moon and the star-laden sky,
And the loud song of the ever-singing
leaves,
had hid away earth's old and weary cry.

And then you came with those red
mournful lips,
And with you came the whole world's
tears,
And all the trouble of her labouring ships,
And all the trouble of her myriad years.

And now the sparrows warring in the eaves,
The curd-pale moon, the white stars in the
sky,
And the loud chaunting of the unquiet
leaves,
Are shaken with earth's old and weary cry.

fri natur som han opplevde så sterkt da han bodde i et snuskete lite forstadshus i London. I tillegg til poesi skrev han flere skuespill, men det er som en av dette århundrets største lyrikere han er mest kjent, - og legg merke til musikken i diktene - - -.

«pesta» nr. 1, 1997

DIKTSPALTEN

MY HEART IS IN THE HIGHLANDS

The first half stanza of this song is old.

My heart's in the Highlands, my heart is not here;
My heart is in the Highland a-chasing the deer;
A-chasing the wild deer, and following the roe-
My heart's in the Highlands wherever I go.

Farewell to the Highlands, farewell to the North,
The birthplace of valour, the country of worth
Wherever I wander, wherever I rove,
The hills of the Highlands for ever I love.

Farewell to the mountains high cover'd with
snow;

Farewell to the straths and green valleys below;
Farewell to the forests and wild-hanging woods;
Farewell to the torrents, and loud-puring floods.

My heart's in the Highlands, my heart is not here;
My heart's in the Highlands a-chasing the deer;
A-chasing the wild deer, and following the roe-
My heart's in the Highlands wherever I go.

A RED, RED ROSE

An improvement of a street ballad.

Oh, my luve's like a red, red rose,
That's newly sprung in June:
Oh, my luve's like the melodie.
That's sweetly play'd in tune.

Robert Burns (1759-1796) var født i Alloway, nær Ayr. Han var sønn av en fattig bonde og drev selv seinere gården. Han gikk bevisst inn for å spille rollen som "naturgeniet som dukket opp fra ingenting". Imidlertid hadde han skaffet seg litterær bakgrunn ved å lese de fleste av 1700-tallets store diktere, og hadde god kjennskap til Shakespear, Milton og Dryden. Han kunne fransk og kjente til latin.

Hans erotiske aktiviteter var mangfoldige og bar frukt ikke bare i form av dikt som ovenfor.

Han fikk utgitt sine første dikt i 1786, *Poems, chiefly in the Scottish Dialect*. Han forsøkte som nevnt å drive gård, men måtte oppgi dette og levnært seg en tid som skatteoppkrever.

Han fikk i oppdrag å samle inn gamle skotske folkeviser, et arbeid han så på som så ærerkjent at han nekret å ta i mot betaling selv om han var lutfattig.

As fair art thou, my bonny lass,
So deep in lufe am I;
And I will lufe thee still, my dear;
Till a' the seas gang dry.

Till a' the seas gang dry, my dear,
And the rocks melt wi' the sun:
I will lufe thee still, my dear;
While the sands o' life shall run

And fare thee weel, my only lufe!
And fare the weel a while!
And I will come again, my lufe,
Though it were ten thousand mile.

Og samme diktet i Hartig Kirans gjendiktning:

Min elsk er lik ei rose raud
som rann ei junistund.
Min elsk er lik ein fager song
som tonar ljukt i lund.

Så ven er du, du gode du,
så bjart min kjærleik brenn.
Og eg skal ha deg kjær, mi møy,
så lenge havet renn.

Så lenge havet renn, mi møy,
til fjellet brotnar sund,
og eg skal ha deg kjær mi møy,
til livsens siste stund.

Så lev då vel, du elskte du,
lev vel ved dag og kveld!
Og eg skal koma att, mi møy,
om over tusen fjell.

Mangfoldige var temaene Burns tok opp i sine dikt, og ofte fra dagliglivet - som i diktet "The Auld Farmer's New-Year Morning Salutation to his Auld Mare, Maggie".

Den samme tonen finnes i "To a mouse, On turning up her nest with the plough, November 1785".

Som kjent er Robert Burns elsket langt utover sitt hjemland Skottland, selv om han skrev nærmest på dialekt. Og vi kunne ikke stå i mot å ta med en gjendiktning av Hartvig Kiran; som kjent har han gjendiktet en lang rekke av Burns dikt. Les selv---

«pesta» nr. 2, 1997

DIKTSPALTEN

BUSSENE LENGTER HJEM

Bussene lengter hjem.
Her står de på rad ved holdeplassen og
lengter hjem
til Lualalambo, N`Kangsamba og Calabar
og til flamingoens skrik i skumringen.

For når det regner på gatene
regner det også ved Lualalambo,
N`Kangsamba og Calabar,
ikke på paraplyer men på den
langbente stork og på flodhesthunnene
under peppertrær.

Når de kommer vraltende gjennem gatenes
strøm,
liker de sig godt, men det må være
en lunkent regn, svalt og slubrende
med vannbilder flømmende over rutene
av Lualalambo, N`Kangsamba og av Calabar
og flodhesthunnene sovende under pepper-
trær.

MYR

Spettet ut over landet ligger de gule myrer
som flekker av pest.

Gråbleke i regnet og med tåkehette brer de
sin
tristhet som endeløse hav mellom tynne
skoger.

Rødflammet og mosegule ligger de i

Rolf Jacobsen ble født i 1907 i Kristiania og bar med seg varige inntrykk derfra. Syv år gammel flyttet han til Solør og fikk på den måten rot i både bygd og by, eller i ingen av delene. -Hans første diktsamling kom i 1933, - og Myr er hentet fra denne. Det underfundige diktet om Bussene som lengter hjem er hentet fra "Sommeren i gresset" fra 1956 og fortjener sin plass i denne trykksak fordi det oser av det eksotiske, parasitologi og tropemedisin. Rom 301, det vakre kjærlighetsdiktet er fra hans siste samling (Nattåpent, 1985) etter hans kone var død.

solskinnet
og slikker himlen med sin tunge av sot os.

Og noen kranser sig med unge bjørker, som
flokker av lyse piker står de og grer sitt hår
over lyngtuene.
Og noen hyller sig in en krave av brennende
blomster som de lokker til sig ut av
skogene, i en have av mjødurt, storkenebb og
hvit skogstjerne.

Og alle har de denne besettende ånde,
denne bitre lukt av sot vin. Mange mil
gjennem skogen kan jeg kjenne den som
en bedøvelse for min tanke.

ROM 301

- Ja, nå kan De få komme inn.
De hadde kledd deg i hvitt.
jeg tok den unge hånden din i min en stund.
Den svarte ikke. Aldri mer.
den som strøk meg så ofte over håret,
nå siden sommeren. Helt fra pannen
ned i nakken. Som om du søkte
etter noe eller visste noe.
Visste du?

(Hånden din, lille hånden din).
Den andre hadde lagt på brystet ditt
bøyet om en rose. Rødt mot hvitt. En brud
men ikke min.
Så er tiden ute. Noen venter.
(Ansiktet, pannen, hendene)
jeg går mot døren,
nordlyset, stjernevrimlen,
ta i mot.

Hånden på dørhåndtaket.
det lille kneppet tilslutt.
Skrittene i korridoren. Klipp-klapp,
klipp-klapp.
Slik ender et liv.

«pesta» nr. 3, 1997

DIKTSPALTEN

GJENTA

Og gjenta ho kjøpte seg
spennor og stas,
og ringar med perlor
av farga glas.
-Men ikkje vart gjenta gift.-

So greidde ho håret
med kost og med kamb,
til dess det vart krulla
som ull på eit lamb.
-Men ikkje vart gjenta gift.-

So tok ho ein sviptur
til næraste by,
og sytte seg skjørt
utav kjøpety.
-Men ikkje vart gjenta gift.-

Og gjenta stal pungen
frå husbonden sin,
og kosta seg halsklut
av røyskattskinn.
-Men ikkje vart gjenta gift.-

Då vart ho så arg
at ho fræste som krut,
og flakte so av seg
kvar einaste klut.
-Men då vart gjenta gift.-

TIL EI UTSLITEN TANN

Gud signe deg Aslaug Maria
som berre er fire år!
Du har slike djupe auge,

Jakob Sande (1906-67) var frå Dale i Sunnfjord, og sjøl om han budde lengst tid i Oslo der han var gymnaslektor, var motiva hans alltid bondemiljøet heime på Vestlandet, dit han sökte kvar sumar, og dessutan frå sjømannslivet han lærde å kjenne då han segla ute eit års tid etter fullførte filologistudier. Mange av dikta hans er sangbare og er sett tone til av bl.a. Geirr Tveitt. Ofte skreiv han humoristiske dikt som dei to vi har tatt med her om Gjenta og Til ei utslitens tann. Ofte var dikta makabre, og det er vanskeleg å tenka seg at den same som skreiv Likfunn, kunne også laga eit vart lite dikt som Til ei lita gjente som vi har tatt med her. - Men den som har lest eller vil lese meir av Jakob Sande vil finne at han først og fremst var ein talisman for den vesle mann mot det etablerte maktapparat.

-reine som sol og vår.

Gud signe deg Aslaug Maria,
du har ikkje synda du!
Du foldar dei kvite små hender
i liljekvit barnetru.-

Smil til meg Aslaug Maria,
-solstrålesmilet ditt!
Då rømer dei vonde vette,
som bur uti hjarte mitt.

Aslaug, Aslaug Maria,
Gud halde si hand på deg.,
og lyfte dei over steinar,
som ligg på din livsens veg!

TIL EI UTSLITEN TANN

Eg miste ei tann i går
-eg var so glad i den tanna.
Ho hadde tent meg i fyrti år,
ho togg mitt brød blant anna.
Det unna for unna gjekk,
ho maula til siste molen
den mat som ho ærleg fekk,
og den som var stabburstolen.

For sanning eg seie kan:
ho togg og togg til mitt beste.
Ho var litt av ei visdomstann
-vel grådig for det meste.
Som gaupa på vakt ho sat
urikkelig fast i gommen,
og levde sitt liv for mat,
om slik eller slik bekommen.

Og so var det slutt ein dag.
Ho stod ikkje i det lenger
då ein godt betalt mann av fag
gjekk på med blanke tener.
Ho fekk ingen gravølsong,
og det som var endå verre:
Ho fekk ikkje takk ein gong
frå han som var hennar herre.

«pesta» nr. 4, 1997

DIKTSPALTE N

NOVEMBERNATT

Og måanen slynger en glødig sommer,
som spiller blank på den hvide sne
og tender de blinkende vinterblommer
langs alle grene,
rundt i det ribbede, tvære tre.

Fra luftvulkanens vaarlige esse
gløder det megtig og samlet frem
skjærsummerdage sammenpresset,
efterglemt ild
fra dage, som døde med løvet og græsset.

Ja solnedgange fra sundne dage
strømmer fremdeles denne nat
i måanens guldklode, der den ruller
udødelige sommer
over et Eden av ishvide blommer.

Et Eden af rimkolde morgenskove
straaler af i fjernenes blaanen,
---- Kun livsens træ, kun rognen Rø,
som ikke vil dø
gjør evig sommer sammen med måanen.

Slig ruller måanen i himmelbunden
i flammer af dag, mens rognen roser
synker som mørkerød solglød mod
grunden
gjennem den skjære
skogs myriader af stjernehære.

Da 75 norske lyrikere skulle kåre det beste diktet i perioden fra 1890-1990, valgte de METOPE av Olaf Bull (1883-1933). Han ble født i Kristiania og var sønn av forfatteren Jacob Breda Bull. Bortsett fra kortere opphold, først og fremst i Italia og Paris, ble han boende i Kristiania hele livet. Han fullførte aldri noe studium, men arbeidet tidlig som journalist og hadde ellers aldri noe fast yrke. Han slet hele livet med usikre kår, men klarte trass i det å skape stor lyrikk. Da han debuterte i 1909 med «Digte» var kritikerne enstemmige: «Aldri i norsk litteraturhistorie er en lyrikkbok blitt mottatt med en så enstemmig begeistring» (Philip Houm). Han nådde ikke noe stort publikum, - så lenge han levde kom bøkene hans aldri ut i mer enn 2000 eksemplarer. Han sto fjernt fra 90-årenes dekadanse, men var opptatt av naturvitenskap, særlig Einstein, men også av filosofer som Henri Bergson. Men selv om han filosofisk var på høyden med sin samtid, er diktingen hans både moderne og i slekt med romantisk stil, - og i høy grad hans egen. METOPE er for langt til å gjengi i denne tryksak, men vi har valgt tre dikt fra hans debutsamling.

CHOPIN I SIDEVÆRELSET

Den skurk, nu spiller han igjen Chopin,
mens jeg skal skrive en av mine sange!
For fan, nu kan jeg skrive ned i fleng;
nu blir det bleke tøv med et til klange;
nu voldtar tonen dette arme ordet,
og som et orgel skjelver skrivebordet!

Min pen blir takstok til hans melodier,
Chopin og jeg blir brødre- og genier;
et sælsomt yndig rosenflor gror ud
paa tonestængler i papirets have;
men stanser han et øieblik- o Gud,
min store uransagelige Gud-
da visner alle over hvide grave!

ET OVERSTREGET DIGT

Bag et gitter af streger
stirrer et daarligt digt.
Et ærligt skind igrunden,
men ikke yppigt runden
af sang og stemning og sligt.

Født af en mager moder,
af hjernens skrumpe skjød,
næreret af tankefoder,
som hjernecellernes boder
i fattige timer bød----

Forstandens hodepine
dirrer i digitets krop-
afmægtig i sin feber
det ramser med tørre læber
sin grimme vise op.

Det rusker i sine streger
vil løs af det grumme bur;-
det er min farligste fange
trods mange velskabte sange,
som strømmer i min natur.

Og kanskje er det flere som har følt at ens åndsprodukt stundom har vært «født af en mager moder, af hjernens skrumpe skjød, næreret af tankefoder, som hjernecellernes boder i fattige timer bød». - Og da kan det være en trøst at «Chopin og jeg blir brødre-, og genier».

«pesta» nr. 1, 1998

DIKTSPALTEN

VÅR - VON

Det var ein kveld medan tankane sveiv,
-sovida ikring dei fuglane fer-,
at ute i skogen eg gjekk og dreiv.
Det var no so fagert og fint eit vêr.
Himlen han kvelvde seg klâr og rein,
og våren lo ifrå kvar den grein:
"Du Per, du Per,
-å hei og hopp! Og er du no der!
Og kjenner du ikkje i kveld, i kveld,
at livet det er no det likaste lell?"

Og alle dei blomar og grøne strå
eg såg, kvar helst eg so gjekk og fôr,
dei ruppe seg rom so hughe ilt, dei små,
imellom lauvet som fall i fjor;
dei keik, og dei nikka.-eg tykte.eg,
det var som ville dei seia til meg:
"Du Per, du Per, titt, titt! Titt, titt!-
og er du no der!
Og kjenner du inkje i kveld, i kveld,
at livet, det er no det likaste lell?"

Og vinden han vifta so ender og gong,
alt medan soli i vester seig.
Og gauken han gol, og sysvorti song,
og lerka ho tralla, imedan ho steig.
Og som eg då gjekk der og rusla so smått,
eg tykte eg skjøna deim alle so godt:
"Du Per, du Per,
-ku ku! Kvivit! Tilletti!- er du no der!
Og kjenner du ikkje i kveld, i kveld,
at livet, det er no det likaste lell?"
- So anda eg ut av min barm so sår
den daude-dumba i djupe drag.
Eg drakk av den lufti so frisk og klâr,

og klinka med livet som lever i dag.
Eg nikka til lauv og til gras og til blom,
eg tralla åt fuglo, so lunden gav ljom:
"Han Per, han Per
-å hei! hurra! Tralala!- han er her!
Og det kan han kjenna i kveld, i kveld,
at livet, det er no det likaste lell!"

"GØYM MEG, MOR!"

Småguten kviler ved mor sin barm,
der er han so trygg og held seg so varm.
Og sidan han leikar på golv og tun.
-So byrjar tora å slå over brun,
og redsla kryp han nedover rygg.
Då spring han til mor og vil kjenna seg trygg:
"Mor, mor, göym meg mor!"

Og menneskja vandra sovida ikring,
og kvar ho so gjeng, ja, so gjeng ho i ring.
Og når ho so eingong for ålvor vert trøytt,
og alting er freista og alting er nøytt,
so ligg ho og maurar og veit ikkje meir
enn berre ei leiting som fugl til sitt reir:
"Mor, mor, göym meg, jord!"

Og eg var eit barn, og eg vart ein mann,
og mykke eg vona, og lite eg vann.
Eg vanka og flute på villande fot,
og jamnast so bar meg no vegen imot..
Og no er eg trøytt, og eg stundar til natt,
og berre eit einaste sukk hev eg att:
"Mor, mor, göym meg, jord!"

For dei fleste av oss er **Per Sivles (1857-1904)** namn uløyselig knytta til klassikarar som "Berre ein hund", "Den fyrste song", for ikkje å nemne "Tord Foleson". Per Sivle var født i Flåm i Aurland. Mora døydde då han var liten og han vaks opp på Vossestrand, nær Stalheim og den vakre Nærøydalen. Han gjekk på folkehøgskole i Sogndal og prøvde å ta artium i Kristiania. Men på den tid hadde hans livlange plage med hovudverk tatt til. Han lindra den med alkohol, noko som naturleg førte til ei uryddig livførsel. Han blei kjent for sine kampdikt med historisk innhald; "Det er det store, og det er det glupe, at merket det stend om beraren stupe", og dikta hans fekk verde for den fridomskampen Norge var inne i dei åra. Han kunne skrive humoristisk, som i "Vossa Stubba", og han tok oftaast part for arbeidarane som han såg hadde usle kår. Ikke ofte var dikta hans personlege,

men i dei to dikta vi har med her får vi inntrykk av dei indre kreftene som heile livet hans bar preg av. "Vår-von" er for visst eit VÅRDGIKT. Men som far til Jon Eikemo sa da dei to hadde hørt ei "våryr" opplesing på NRK: "Hugs på Jon, dan kvelden hadde han Per med seg børataget i skogen". Så vert diktet ein indre kamp for å overtyde seg sjølv om kva som har størst verde; livet eller døden. Han gjorde seg mange tankar om døden, og lengta etter den når mangt gjekk han i mot. "Göym meg mor" blei prenta etter at han skaut seg i 1904,- etter at hovudverken og motgang hadde plaga han gjennom heile livet. Han følte seg utbrent, Stortinget hadde tatt frå han diktar- gasjen og den konservative pressa hadde håna han for målet. -Men for mange av oss; Per Sivle var ein av dei største, stoltaste, varaste og varmaste diktarar dette landet har fostra. **LES MEIR!!!**

«pesta» nr. 2, 1998
DIKTSPALTEN

TØR JEG TRO ?

Sommer over hver en vang,
skønne dager, lyse nætter!
Kærlighedens gamle sang
lyder på de grønne sletter ...
Om man vil:
Siljufløiters junispil
vækker kærlighedens vætter!

Lad kun sangen være grå,
mens jeg gamle gloser slider!
Ligefuld jeg mindes må
May i alle stjernetider.
Hil dig, May!

Hvergang månens messinghai
gennem fløelsbølger glider!

Det er sagtens lidt til kveld,
dengang du kom mig imøde,
ranede min sans og sjæl
med dit blik, det kære, søde,
ung og vild
fuld af fløiters junispil,
yr i ungdoms morgenrøde.

Tør jeg tro dig end, dit trold?
Skal en sådan skat jeg eie?
Får jeg i din elskovs sold
myrde roser til dit leie,
engang før
fløiterne og spildet dør,
dør, når høsten drar langs veie?

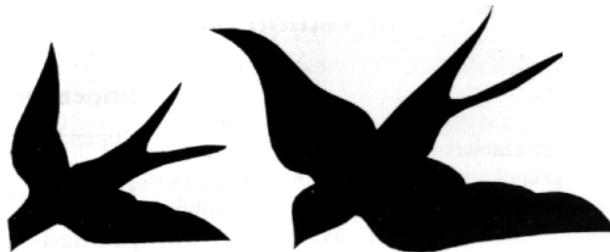
Neigu' tør jeg tro! For du
gøner kun i lyse nætter,
fanger unge dårers hu,
vækker forbemeldte vætter,
hver en gang
kærlighedens gamle sang
lyder på de grønne slætter.

SOMMERTEGN

Nu er svalene alt kommet fra de fjerne sydens egne,
se de svinger seg og svever under sommer-
himlens blå.

Og de synges jo om sommer alle vegne, alle vegne.
Milde Gud, det er da sommertegn som alle kan
forstå!

Og de morer seg der oppe i sitt gjenkomst-glade
gilde:

disse svaler gjør en sommer for seg selv. De holder ball...

Og skjønn Hildegard for svalefestens danseflokk vil
spille:
se hvor valslynt de svever, disse skarer uten tall!

Og skjønn Hildegard hun venter nok sin egen unge
sommer,
mens de skriver sine jubeltegn, de sommergjester
små.

Og hun synes at de skriver ... sånn i flukten ... at
han kommer.

Og de svinger visst hans navnetrekk i
sommerskyens blå.

SOMMERENS SANGER

Sommerens snager er jeg kalt
og solens sønn!
Det er vakre ord,
gylne smuler som er falt
fra verdens skrive-bord...
Utakk er ikke verdens lønn!

Jeg tenker på alt som ble meg gitt
i lyst og nød
under sommers gang:
Hva jeg er blitt eller ikke blitt,
så klinger igjen en sang
som ikke gir bare sten for brød.

Faller et stjerneskudd og forgår
og svinner i høsten hen?
Naturligvis....
Men mennesket spår og himlen rår
selv for en spurvs forlis-
og så er det kanskje sommer igjen!

«pesta» nr. 3, 1998

DIKTSPALTEN

I folkvisetor

Kärleken kommer och kärleken går,
ingen kan tyda dess lagar.
Men dej vill jag följa i vinter och vår
och alla min levnads dagar.

Mitt hjärta är ditt,
ditt hjärta är mitt
och aldrig jag lämnar det åter.
Min lycka är din,
din lycka är min
och gråten är min när du gråter.

Kärleken är så förunderligt stark,
kuvas av intet i världen.
Rosor slår ut ur den hårdaste mark
som sol över mörka gärden.

Mitt hjärta är ditt,
ditt hjärta är mitt
och aldrig jag lämnar det åter.
Min lycka är din,
din lycka är min
och gråten är min när du gråter.

Du har tappat ditt ord

Du har tappat ditt ord och din papperslapp,
du barfotabarn i livet.
Så sitter du åter på handlarnas trapp
och gråter så övergivet.

Vad var det för ord -var det långt eller kort,
var det väl eller illa skrivet?
Tänk efter nu -förrn vi föser dej bort,
du barfotabarn i livet.

Pulex irritans

(Angående den förlorade loppan)

Pulex irritans,
knappt att du fanns nästan.
Borta är du från statarbo.
Fel har således Ivar LoJohansson
och hans svans.
Pulex irritans.

Pulex irritans,
förr du möjiligen fanns.
Listig var du som räv och mård, smög dej ända
till kungens gård, levde nästan i glans, Pulex
irritans.

Pulex irritans,
skalden binder din krans.
Ingen är som beklagar dej.
Natthärbärge förjagar dej.
-Tag min fattiga krans,
Pulex irritans.

Nils Johan Einar Ferlin (1898-1961)

Mange av oss har i godt lag, eller kanskje i ensomhet eller i stemningsfylt tosomhet nynnet eller sunget "Får jag lämna några blommor - ett par rosor i ditt vård, och du må ej vara ledsen min kärä...". Forfatteren er Nils Ferlin, som spredte vemod, men kanskje mest glede og latter gjennom sine viser og revytekster. Noen av sangene ble endog slagere, og det er nok helst disse han har i tankene när han i et av sine dikt bekjenner: "Jag har såld mina visor til nøjets estrader, och Gud må förlåta mej somliga rader". Men han hadde knapt noen grunn til å be om unnskyldning for sin allsidighet, som gjorde ham til en av Sveriges

nest folkekjære diktere. Gjennom 30 år skrev han også gjennomarbeideide finslipte dikt som fikk kritikere og akademiske poesiforståsegpåere til å ta fram superlativer.

Allerede under oppvekst- og ungdomsårene i Filipstad avslørte Ferlin talenter og ferdigheter. Han brukte både hodet og beina som målfarlig angriper på fotballbanen, samtidig var han både vers- og visemaker, revyartist, bladutgiver og mere til. Men det var dikter han skulle bli, og i et par tiår var han den ubestridte leder for bohemforfatterne i Klarakvarteret i Stockholm, inntil han fant sin

forts. neste side.

«pesta» nr. 3 forts. , 1998

DIKTSPALTEN forts.

Henny da han nærmet seg 50-årsalderen, og sammen med henne flyttet på landet - til Roslagen.

I år er det 100 år siden Nils Ferlin ble født, og "jubilanten" er blitt behørig feiret i vårt naboland. Det har gått ubemerket hen her på vestsida av Kjølen, og derfor er det er hyggelig at Pestposten gir spalteplass til denne korte omtalen og til tre av Ferlins dikt. Diktene er fra tre ulike samlinger, og utvalget er ment å vise litt av mangfoldet i hans produksjon.

Mange dikt av Ferlin er levendegjort gjennom musikken, og diktet I folkviseton er tatt med som eksempel på et populært dikt hvor

melodi og tekst hører fint sammen.

Du har tappat ditt ord er tilsynelatende en liten hverdagshistorie. Men i de to korte versene er en vanskelig livssituasjon sammenfattet på en særegen og gripende måte, og tilbake sitter leseren med tanker og spørsmål.

Det er sagt at det fenomenet at loppa forsvant, er den svenske sosiale revolusjon i et nøtteskall. Diktet Pulex irritans er et monument over Ivar Lo-Johansson og andre som var med og forandret livsvilkårene for millioner svensker. Men mange steder i verden klør mange sine mange loppestikk, og fortsatt er loppa vektor for alvorlige infeksjoner. Hvilke forresten?

Bjørn Myrvang

Illustrasjon / bilde? se side 4!

«pesta» nr. 4, 1998

DIKTSPALTEN

Sigbjørn Obstfelder

Sigbjørn Obstfelder. Maskiningeniøren fra Stavanger som reiste til Amerika og fikk mén av det. Kom hjem og trodde han var kommet på feil klode. Likevel oppnådde han å føre norsk lyrikk inn i et nytt og forfriskende spor, før de syrefaste tok ham i en alder av 34. Hans prosa er ikke glemt, men vi husker ham best for poesien.
Vi lar Prøysen hvile og lar Obstfelder minne oss om julen:

Julaften

Julaften!
Julaften med julelys i vinduerne,
Bugnende juletrær i storstuerne,
Julesang ut gjennom dørsprækkerne!

Jeg vanket alene i gaderne
Og lytted til barnesangene
Jeg satte meg ned på trapperne
Og tenkte på min døde mor.

Og jeg gikk ud på markerne –
Ud – blandt stjernerne.
Min skygge gled hen over
skyggerne
Af dødningearmede trær.

Jeg fant et lig mellom
sneglimtene,
Snejulelysene
Et lig, som ennu bævrede
En stakkels frostdød spurv.

Og jeg gikk hjem til mitt
tagkammer
Og satte lyset i min flaske

Jeg satte lyset i min flaske
Og la Bibelen på min kiste
Jeg knælede ved min kiste
og blæste støvet av min Bibel

Jeg foldet hænder over min
Bibel
og gråt.

«pesta» nr. 1, 1999

DIKTSPALTE N

TIL HJERTENE

Glem aldri henne
du aldri møtte, -
som kanskje møter
deg etter døden.

Glem aldri henne
som kanskje ventet
på å få møte
deg hele livet

Glem aldri henne
som har din lengsel.
Glem aldri henne
for den du elsker.

Glem aldri henne
for hun alene
er *det* du elsker
i den du elsker

NOCTURNE

Gjemt bak et vindu
så jeg den stenbla
natt som stod lukket,
stormtung og tett.
Åpnet mitt vindu-,
da sprang for et stormkast
plutselig nattens
portfløy opp.

Stjerner kom strømmende
allested fra,
stjerner kom strømmende
inn av mitt vindu.
Prøvte helt fåfengt
å stenge dem ute-,
høyt steg der inne
et høyvann av hvithet.

Ingen kan stanse
en springflood av stjerner-,
nei, verken vindu,
hånd eller hasp.
Gjennom et vergeløst
bryst raser lyset-,
gjennom det skjelvende
blad på en asp.

Gunnar Reiss-Andersen (1896-1964) var født i Larvik og bodde hele sitt liv ved sjøen og havet. Han forsøkte seg et dr som sjømann, - drømte om å bli maler og oppholdt seg et år i Paris.

Hans første diktsamling kom i 1921 og anmelderne fastsllo at her var en dikter som gikk i samme spor som Wildenvey og Bull. Det er på en måte riktig når det gjelder tonefall og manér, - men ikke i følelsesinhold.

Diktet "Til hjertene" er hans mest kjente, - og mest sittende. Så vanlig gjengitt at mange frykter for å ta det med i antologier og samlinger av redsel for det forgnalte. Slike skrupper har ikke denne redaksjonen og håper at det sammen med "Nocturne" inspirerer til mer lesing av denne finstemente poeten.

«pesta» nr. 2, 1999

DIKTSPALTEN

Dagen svalnar ——

I

Dagen svalnar mot kvällen...
Drick värmens ur min hand,
min hand har samma blod som våren.
Tag min hand, tag min vita arm,
tag mina axlars längtan...
Det vore underligt att känna,
en enda natt, en natt som denna,
ditt tunga huvud mot mitt bröst.

II

Du kastade din kärleks röda ros
i mitt vita sköte-
jag håller fast mina heta händer
din kärleks röda ros som vissnar snart...
O du härskare med kalla ögon,
jag tar emot den krona du räcker mig,
som böjer ned mitt huvud mot mitt härtा

III

Jag såg min herre första gången i dag,
darrande kände jag genast igen honom.
Nu känner jag ren hans tunga på min
lätta arm....
Var är mitt klingande jungfruskratt,
min kvinnofrihet med högburet huvud?

Den finlands-svenske författerinnen **Edith Södergran** (1892-1923) ble født i St.Petersburg, men familien flyttet snart til Raviola i det daværende førstedømmet Finland. Hennes far drev forretningsvirksomhet i Raviola, men hun gikk på skole i St.Petersburg og en tid også i Helsingfors. Faren døde i 1907, et år senere ble hun angrepet av lungetuberkulose. Få leste Edith Södergran mens hun levde. Bøkene kom i små opplag, ble kjøpt av få, og kritikerne latterliggjorde og slaktet hennes første diktsamling.

Hun levde sitt liv i Raviola, og døde i Raviola St. Hansdag i 1923 etter 15 års kamp mot tuberkulosen.

I vår tid leses hun av mange, og bare i Norge selges årlig 3000 eksemplarer av hennes samlede dikt.

Nu känner jag ren hans fasta grepp om
min skälvande kropp,
nu hör jag verklighetens hårda klang
mot mina sköra, sköra drömmar.

IV

Du sökte en blomma
och fann en frukt.
Du sökte en källa
och fann et hav.
Du sökte en kvinna
och fann en själ -
du är besviken.

Triumf att finnas till...

Vad fruktar jag? Jag är en del av oändligheten.
Jag är en del av alltets stora kraft,
en ensam värld inom miljoner världar,
en första gradens stjärna lik som
slocknar sist.
Triumf att leva, triumf att andas, triumf
att finnas till!
Triumf att känna tiden iskall rinna
genom sina ådror
och höra nattens tysta flod
och stå på berget under solen.
Jag går på sol, jag står på sol,
jag vet ingenting annat än sol.

Tid-förvandlerska, tid-förstörerska,
tid-förtrollerska,
kommer du med nya ränker, tusen
lister för att bjuda mig en tillvaro
som ett litet frö, som en ringlad orm,
som en klippa mitt i havet?
Tid, du mörderska-vik ifrån mig!
Solen fyller upp mitt bröst med ljuvlig
honung upp till randen
och hun säger: en gång slockna alla
stjärnor, men de lysa alltid utan
skräck.

«pesta» nr. 3, 1999

DIKTSPALTEN

Svante Svendsen

Hadde ikke Benny Andersen i 1972 utgitt «Svantes viser», Ville Svante Svendsen forblitt en ukjent lyriker. Etter eget utsagn var han født Svante Svensson i Malmö i 1926, og kom vekk fra sine skånske foreldre på en Malmöferje i 1935, "og har siden måttet klare mig selv med andres hjelp".

Han ble således dansk 9 år gammel, og begynte faktisk å studere medisin i 1948, men ga opp studiet ganske tidlig. Hans livsførsel ble nok etter hvert etter vanlige kriterier ganske usunn, og helsa ble skral. Mange av hans dager var besværlige, men så seinst som i 1967 beskrev han en av sine lykkelige dager i "Svantes lykkelige dag", en stemningsfull tekst, tonesatt med en like stemningsfull melodi av Benny Andersen. Diktet uttrykker en ren lykke tilstand, sammen med Nina, "hun som var hans skæbne og drev ham til vanvidd".

Se, hvilken morgenstund!

Solen er rød og rund.

Nina er gået i bad.

Jeg spiser ostemad.

Livet er ikke det værste man har
og om lidt er kaffen klar.

Nu kommer Nina ud,
nøgen med fuktig hud,
kysser mig kærligt og går
ind for at re' sitt hår.
Livet er ikke det værste man har,
og om lidt er kaffen klar.

Svante Svendsen reiste aldri tilbake til sitt fødeland Sverige, selv om en del av hans hjerte forble på andre siden av Øresund. Han holdt med de blågule i fotball, og mislikte sterkt at han var borger av et land som var medlem av både NATO og EF. Her er et vers fra diktet "Længsel efter Sverige":

Jeg står i et lille neurotisk land
beboet af neurotiske gale.
De svenske kan meget som vi ikke kan
og de holder sig tappert neutrale,
og er så kernesunde
i lyse birkelunde
og sprudler av idé'r
mens jeg må visne her
for ellers blir jeg søsyg

(Det siste henspeiler på hans "påstand" om at han ikke kunne reise tilbake til Sverige fordi han ble så lett sjøsyk).

Svante Svendsens begrensede litterære produksjon er preget av både humor og ironi, ofte iblandet en porsjon selvvopptatthet og selvmedlidjenhet. Som her i de to første vers av "Svantes forårssang":

Mit hår faller af
min knæskal er løs
og nyterne rasler av sten.
Mit hjerte er skevt
min mage nerves
det jager så sært i mitt ben -
jeg merker det hvorend jeg går...
og dog er det vår.

Min gangart er tung
min ungdom forbi
mit sind er formørket som beg.
Min elskede bor hos ham hun kan li
og viser sig sjeldent hos mig -
man høster knap det som man sår...
og dog er det vår.

«pesta» nr. 4, 1999

DIKTSPALTEN

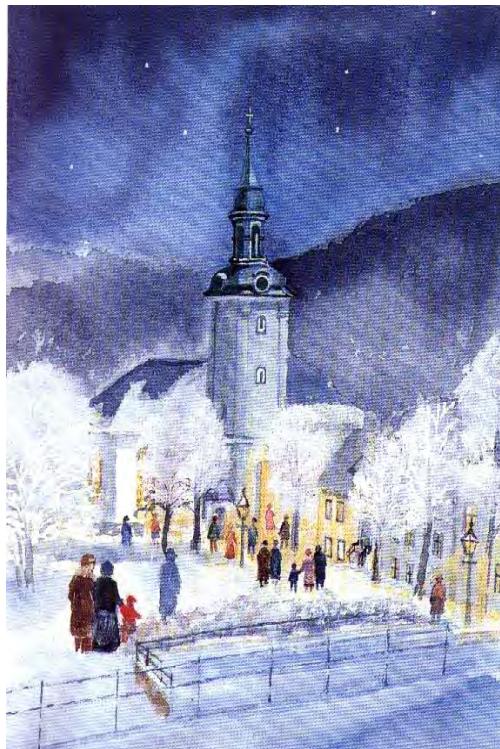
Julekveld

Det lyser i stille grender
av tindrande ljos i kveld,
og tusene barnehender
mot himmelen ljosa held.

Og glade med song dei helsar
sin broder i himmelhall,
som kom og vart heimsens Frelsar
som barn i ein vesal stall.

Der låg han med høy til pute
og gret på si ringe seng,
men englane song der ute
på Betlehems aude eng.

Der song dei for fyrste gongen
ved natt over Davids by
den evige himmelsongen
som alltid er ung og ny.

Jakob Sandes siste diktsamling, "Det kveldar på Kobbesker" kom i 1961 og i revisert utgave i 1965 og er preget av en "mild religiøsitet, som var ny" (Store Norske). Det spørst hvor ny den egentlig var: "Det lyser i stille grender" er sannsynligvis skrevet allerede rundt 1954. Den er senere publisert under navnet "Julekveld" og er nydelig tonesatt av mannen som redigerte "Sangboka" (Nynorsk sangbok), Lars Søraas d.y. fra Os. Det ble sagt at den ble uroppført til en av våre juleavslutninger i Ullern kirke (av et mangslungent skolekor), trumfet i gjennom av den selvsame rektor. Da orgelbrusset gikk gjennom kirken for første gang frøs vi på ryggen, (også vi fritenkaran) og rett skal være rett: jeg tror selv (enkelte av) de verste silkeramper da skjønte at de var vitne til noe stort.

Til sist: Jeg minnes at han, når det var verst, så ut over det mangehodete kakafoniske klasseuhyret med et fjernt og fuktig blikk, som om han ville si: uansett hva dere gjør kan dere ikke gjøre meg noe for jeg er ikke her.

Men det er han. Sannsynligvis til evig tid. God jul.

Bernt Heger.

«pesta» nr. 1, 2000

DIKTSPALTEN

Para ser grande, se enteiro / Ricardo Reis 1933

Vil du bli stor, vær fullstendig. Utelat
eller overdriv intet ved deg selv.
Vær hel i alle ting. Legg alt du er
i hver minste ting du gjør.
Slik fullmånen skinner i hver eneste
dam, for så høyt lever hun.

Mar Portugues / Fernando Pessoa

O salte hav, hvor meget av ditt salt
Er tårer grått av Portugal!
Hvor mange mødre har sørget, hvor mange sønner
Har bedt til ingen nytte for å krysse deg!
Hvor mange jomfruer ble aldri bruder
For at du, O hav, skulle bli vårt!

Var det verdt slitet? Alt er slitet verdt
Hvis sjelen ikke er liten.
Den som vil seile lenger enn forberget
Må seile lenger enn smerten.
Gud gav havet farer og avgunner
Men gjorde det til Himmelens speil.

Høstens europeiske HIV-møte bragte noen av oss til Lisboa, og når monotonien i mørke møtesaler ble for massiv, søkte mange ut i byen og ble glad i den. Og stedet hvor man nyter sin kaffe eller port i Lisboa er hos brasiliansen - *A Brasileira* - som Fernando Pessoa gjorde det i tyve- og tredveårene. Og nå sitter han her i sol og regn og lar villig norske infeksjonsmedisinere og andre dele hans kafebord.

Fernando António Nogueira Pessoa regnes som Portugals største poet siden femtenhundretallets Luís Vaz de Camões. Pessoa's ytre liv var ikke begivenhetsrikt, til det var han for oppatt med å tenke alle sine heteronymers tanker. For Pessoa var det nemlig ikke nok med ett *nom de plume*, han skrev sine dikt under minst tre andre navn i tilegg til sitt eget. Og han gjorde det så grundig at han ga disse navn en hel biografi. Álvaro de Campos kom fra Algarve og reiste til Glasgow for å bli marineingeniør; Alberto Caeiro var en einstøing fra landsbygda; Ricardo Reiss var en almenpraktiker fra Porto som senere emigrerte til Brasil, før han, ifølge Saramago, *vide infra*, returnerte til Lisboa og døde der. Derfor ikke bare pseudo-, men heteronymer.

I Lisboa døde også Pessoa selv, cirrhosen tok ham i ung alder. Han var også født her, men da hans far døde tok hans mor ham med til Durban - hvor den globale HIV-konferansen finner sted i sommer - og her fikk han engelsk skolegang og skrev derfor sine første dikt på engelsk, men 17 år gammel kom han tilbake til sin

Fra O Guardador de Rebanhos (Sauegjeteren) / Alberto Caeiro 1912

Fra landsbyen min kan jeg se så mye av universet
som en kan se fra jorda
Derfor er landsbyen min like stor
som en hvilken som helst jord
For selv er jeg så stor som det jeg ser
og ikke bare kroppshøyden min

I byene er livet mindre
enn i huset mitt her på åskammen
Hus i byen stenger utsikten og låser den ned
skjuler horisonten, jager blikket vårt vekk fra
himmelen,
Gjør oss små, fordi de tar fra oss alt øynene kan gi,
og gjør oss fattige, fordi vår eneste rikdom er å se.

A.M.

fødeby og levde sitt dikterliv her mens han jobbet som kontorist. De fleste av hans dikt ble gitt ut etter hans død og *Uroens bok* som fins på norsk er en posthumt sammensatt bok av notislapper han etterlot seg.

Hans *Obras Completas* er på ti portugisiske bind, men Penguin Books har en *Selected Poems* og på norsk fins *Det er ikke meg jeg forestiller* på Solum Forlag fra 1988. Den norske dikteren Kolbein Falkeid har tatt med noe Pessoa i sin *Kaffekjelens vinger* som kom på Cappelen i 1988. Fra disse kilder har jeg hentet et dikt signert Ricardo Reis som kanskje viser at det ikke bare var bacaloen som kom fra Norge til Lisboa på Pessoaos tid, og siden vi er i Henrik Sjøfareren by må vi ta med et utgått fra Portugals storhetstid, signert Pessoa selv. Skjønt hvem Pessoa selv - eller hans mange selv - var, er ikke så lett å finne ut av, kanskje passende at ovenstående foto ikke helt avslører hans ansikt og person, som er det norske ord for det portugisiske *pessoa*.

Og hvis du ikke finner de ovennevnte på biblioteket, eller kun leser ting approbert av *de aderton*, anbefaler jeg José Saramago's *Det året da Ricardo Reis døde* hvor Saramago med fløyelsprosa tar deg på tur med Reis i Lisboa's gater og lar deg møte Pessoa de ni måneder det tar ham å dø helt.

Forvirret? Kanskje du kan få eksperthjelp av psykiaterkollega Finn Skårerud som i sin bok *Uro* - ja, nettopp - vier Pessoa og hans heteronymer et eget kapitel, *Det multiple selvet*. (Aschehoug 1998). Hvorom allting er, eller hvor mange *pessoas* de enkelte av oss måtte være, over følger ihvertfall et par eksempler på Pessoa's dikt.

«pesta» nr. 2, 2000

DIKTSPALTEN

VAND

Solen kaster sig mot jorden,
som en drægtig tigerinde
sprunget ut av rummets jungel,
glefsende mot blod i blinde.

Kvalt i dyrefavnens kvalme,
grusomt klæbet fast til dypet,
under, lyset, under stanken,
under havnens tunge byrder,
kravler langsomt menskekryptet.
Hør, hvor kuli-sangen raller!
Som et stønn av blod og svette
gisper det fra dokk til kai.
Det er sommer i Shanghai.

Gin and bitter, gin and bitter!
Det er tætt med folk i baren.
Langsmed skrankens rop og latter
glimter, gliser drikk ved drikk.

Sprængte uer-øine s vømmer
tunge i den hete disen,
stanser ved det dugg-grå glasset,
gin and bitter, boy-be quick!

Vi har satt oss, borti mørket.
Lands mænd er vi, møtt herute.
Jeg skal reise. Han skal bli.
Han skal bli igjen med savnet,
mens han ser en andens øine
alt få lys av Norges blåner...

Lucky devil, døter De.

Joda! Det er bra her ute,
ponier og bil og boyer,
alltid plenty med hallo!
Det er bare denne længslen,
den en aldri kan få k verket,
bring en gin and bitter, boy.

Vet De hvad jeg længter efter,
det som bare er at le av,
det jeg ofret år av livet,
for at få om det gikk an.
Det jeg tænker på om dagen,
det jeg griner for om natten,
det er vand!

Vand som rinder, vand som risler,
vand om våren, vand om høsten...

Kan De fatte dette mand?
Ikke slik som her i Østen,
med sin råtnede, gule snærke,
drivende av daue rotter,

som en stinkende kloak.
Jeg kom fort på hos pitalet
engang da jeg lot det skure
ikke året mer og drakk.

Vand i Norge, vand av renhet,-
hvor en lægger sig og drikker,
det er dét jeg tænker på.
Kanske regner det så sakte.
Lyden siver ned i bækken,
mellom bjerkene og lyngen.
Kanske ligger skodden grå.

Dette er det som jeg drømmer.
At jeg ligger der og slubrer.
Over begge håndledd strømmer
vandet fossende og kallt.
Nævene har tak mot bunden,
steinen gnures ind i kjødet,
dette harde, s vale presset,-
Jeg kan se og føle alt.

Boy, din slubbert! Gin and bitter-
Husker De hvordan det smaker,
susende i stryk fra bræn,
men med saft av kraft og kjærr...
Brune røtter, nakne gråstein
sender med sin smag i farten-
kræklinglyng og tyttebær!

Alt er med i iskall renhet!
Hele vidden, hele luften
fosser vildt og stridt mot kjæften,
evig over all forstand.
Risler, fosser.... Drikk, la være!
Bækken er der, er der, er der.
Jeg er sjuk av alt herute.
Herre Jesus - gi mig vand.

Vannbårne infeksjoner er av stor betydning innen infeksjonsmedisinien. - derfor forsvarer dette diktet fra samlingen "Norge i våre hjerter" av en av våre største lyrikere, **Nordahl Grieg**, sin plass i denne trykksak. Som forfatter er han kjent for ikke bare diktene, men også for skuespillet "Vårære og vår makt", den biografiske "De unge døde", - men også først og fremst for sine dikt fra krigens dager; "17.mai 1940", "De beste" osv.

Kanskje årstiden hadde passet best for "Cykkel-styret":
Det glitter b lant i et cykkelstyre.

Nu er det juni og heggeduft.

Og unge jenter har tynne toier
imellem sig og den lyse luft. osv.

Men det kan man jo lese et annet sted:

- O cykkelstyre. Okjærighet.

«pesta» nr. 3&4, 2000

DIKTSPALTEN

ALT DETTE

KOM SOMMARVIJNN

Det bæres i bleike daga
ei bønn mot den kaille sno.
La leve det frøe som snart ska gro.
Kom sommarvijnn!
Kom sommarvijnn!

Det sættes med valne heinner
en båt mot den mørke kveill.
La vækse mi von over hav og fjeill.
Kom sommarvijnn!
Kom sommarvijnn!

Det lyes bak nattstengte døre.
Og vijnern går og går.
La høres ei visa der frosten rår.
Kom sommarvijnn!
Kom sommarvijnn!

Du fekk sjå sommaren.
Bognande lauvtre.
Blenkande bekkar.
Gullprikka aurar.
Fullmodne bær.

Du fekk sjå hausten.
Vindsterke dagar.
Skumkvite strender.
Hoggande fjordar.
Seglante skip.

Du fekk sjå vinteren.
Veltande snøfonn.
Fnysande tindar.
Trillande måne.
Dampande frost.

Du fekk sjå våren.
Vaknande vatn.
Brestande knoppar.
Dansande jenter.
Søljer i sol.

Mitt griske auga!
Krev du endå meir!

IDAG

I dag kjem det kanskje
så mjuk ein vijnn.
Åppne du dórra di ?
Slæpp du han ijnn ?

I dag kjem det kanskje
så mjuk ei häinn.
Lar du ho stryke dæ ?
No mens ho kainn.

Arvid Hanssen (1932-1998)

Nå må det være Nord-Norges tur. Landsdelen har fostra en rekke versediktere, men jeg velger meg Arvid Hanssen. Han ble født og vokste opp på innsida av Senja, og hele sitt liv bodde og virket han i dette området, dels på Senja og dels på fastlandet. Som unggutt måtte han riktignok en periode til Trondheim da han ble rammet av poliomelitt, og følger av denne sykdommen hemmet han fysisk resten av livet.

Arvid Hanssen hadde en omfattende litterær produksjon, og han fikk en rekke priser både for sin prosa for barn og for voksne, og sin poesi, men han reiste knapt for å motta noen av prisene. Og han besøkte visstnok aldri forlaget sitt i Oslo. Nei, heimtraktene i Troms var nok for ham.

Han ga ut fire vise- og diktsamlinger, og et fyldig utvalg av diktene er samlet i "Kom sommarvind", som utkom i 1992. Nesten alle hans viser og dikt handler om eller er inspirert av landet og folket i nord. Mange av diktene er nærmest folkelivsskildringer i melodiøs verseform, noe som har gjort Arvid Hanssen til en av våre mest tonesatte lyrikere. Hans vers og dikt avspeiler hans nære tilknyting til naturen og hans livslange kjennskap til menneskene på Senja og områda omkring, og leveforholda der. De tre smakebitene jeg har valgt ut, har innslag om det barske liv, om dramatisk og vakker natur og om skiftende årstider og værforhold. Men diktene bringer også til leserne sterke kjensler og livsvisdom - uttrykt i en enkel nordnorsk språkdrakt. Her er det lite stoff for tolkningskåte filologer.

«pesta» nr. 1, 2001

DIKTSPALTEN

Haugtussa

Til deg, du heid

Til deg, du heid og bleike myr
med bukkeblad,
der hegre stig og heilo flyr,
eg gjev mitt kvad.

Til deg, du visne lyng um haug,
der draumar sviv,
eg gjev min song um dimd og draug
og dukde liv.

Eg kjenner deg, du trollheim grå,
du skugge natt!
Eg rømde redd; men stundom må
eg sjå deg att.

Eg kjenner deg, du havsens marm
med galdresong;
du gauv meg gru i rædde barm
so mang ein gong.

.....
Men lerka stig frå gløymde grav
med sigers ljod;
og vinden stryker inn av hav
so frisk og god.

Og um me kjenner gråt og gru
og saknad sår,
so må me lerkesongen tru,
som lovar vår

Arne Garborg (1851-1924)

Det er i år 150 år sidan Arne Garborg vart fødd i Time, midt på Jæren. Han hadde sin oppvekst i ei tid dominert av religiøs konservativisme og streng pietisme. Dette kom til å prega livet og forfattarskapen hans. Han var lyrkar, dramatikar, dagboksforfattar, essayist, polemikar og romanforfattar. Innanfor alle sjangrar framstod han som ein nyskapande stilkunstnar, og han er i dag rekna mellom dei fremste av forfattarane våre.

Han flytta tidleg heimanfrå for å gå på lærarskule i Holt ved Tvedstrand. Seinare budde han i Oslo, flytta så til Kolbotn i Østerdalen og Stokke i Vestfold. Han hadde fleire opphold i Sentral-Europa, ofte saman med kona Hulda som han vart gift med i 1887. Dei fekk ein son, Arne Olaus

Mot soleglad

Det stig av hav eit alveland
med tind og mo;
det kviler klårt mot himilrand
i kveldblå ro.

Eg såg det tadt som sveipt i eim
bak havdis grå;
det er ein huld, ein heilag heim,
me ei kan nå.

Ho sôv, den fine tinderad
i draumebann;
men so ei stund ved soleglad
ho kjem i brand.

Når dagen sig som eld og blod
i blåemyr,
det logar upp med glim og glod
og æventyr.

Det brenn i bre og skjelv og skin
med gullanbragd,
og lufti glø'r i glans av vin,
sylv og smaragd.

Men av han døyrr, den bleike brand,
som slokna glod,
og klårt som fyrr ligg alveland
i kveldblå ro.

Eg lengta tadt på trøytte veg
der ut til fred;
men landet fyrst kan syne seg,
når sol gjeng ned.

(Tuften), og busette seg på Hvalstad i Asker.

I 1898 kjøpte Garborg hyttetomt, Knudaheio, ikkje langt frå heimpllassen sin. Knudahei tyder "ei hei full av steinete kollar". Desse heiane og myrane med fjell i aust og havet i vest, det er "det einaste av land som rett kjem meg ved i verdi". Det var her, i dette trolske landskapet, han møtte "Veslemøy", som han seinare skreiv om i Haugtussa og som i sinn likna mykje på han sjølv. Her vart han og hauglagt etter sin død 14. januar 1924. Eit sitat frå Dagbok kan høva til avslutning: "Eg har gjort det eg måtte. Om det var noko gagn i veit eg ikkje".

Nils Grude - Telelab, Skien

«pesta» nr. 2, 2001

DIKTSPALTEN

Vi skal ikkje sova

Vi skal ikkje sova bort sommarnatta,
Ho er for ljos til det-.
Då skal vi vandra i saman ute
under dei lauvtunge tre.

Då skal vi vandra i saman ute
der blomar i graset står.
Vi skal ikkje sova bort sumarnatta
som krusar med dogg vårt hår.

Vi skal ikkje sova frå høysåteangen
og grashoppespelet i eng
men vandra i lag under bleikblåe himmel
til fuglane lyfter veng.

- Og kjenna at vi er i slekt med jorda,
med vinden og kvite sky,
og vita at vi skal vera isaman
like til morgengry.

Diktaren i dette nummer av pest-POSTEN er Aslaug Låstad Lygre (1910-1966). Ho var frå Nord-Hordaland, og er kanskje ikkje så alment kjent. Ikkje desto mindre er ho ein av etterkrigstidas fremste i Norge. Ho ga ut i alt 6 diktsamlingar, den siste kom i 1964, to år før ho døde. Dikta hennar er lavmælte og også ofte mollstemte, men er musikalske og har vært karakterisert som formfullendte.

«Du skal ikkje sova bort» er kanskje hennes mest kjente, vakkert tonesett av Geirr Tveitt. Og budskapet om «ikkje å sova bort» har kanskje ei djupare meining enn naturskildringa. Ikkje bare Carpe diem, men fang også natt!

Sov ikkje bort sumarnatta,- les til eksempel dikt.

Rit di rune

Du skal kveikja lykta di og sokja,
tunge lemmar lyfta, vindeltrapper gå,
under låge bjelkar ryggen krökja,
under høge kvelvar stå,
ifrå løyndegangar tåret nå.

Du skal tyda runer som er rita-
vart du fingrar over muren dreg.
Mykje veit du - meire skal du vita
Her har vismenn vandra føre deg.
Her skal andre følgja dine steg.

Legg ditt øyra inn til desse vegger,
hør den tale som stig her ifrå-
klokkeklemt og tunge slag av slegger.
Vandrar lyfta lykta di og sjå.
Rit di rune - sjølv - og gå.

«pesta» nr. 3, 2001

DIKTSPALTEN

Haldis Moren Vesaas (1907 - 1995)

Det er mest merkeleg at ikkje nokon av lesarane har protestert for lenge sidan. Ikkje kan det vel skyldast at «Diktspalten» ikkje blir lesen ? Kan forklaringa vera at kvaliteten på spalta har vori så høg at ingen har reagert på at kvinnelege poetar har vori dårleg representert i spalta ? Men i alle fall – denne gongen presenterer vi ei kvinne og hennar dikt. Og eg har valgt Haldis Moren Vesaas, som har mange leserar, og som fekk mange prisar og annan heider medan ho levde. Ho var trysilgjenta frå Moren, som budde meste av livet i Vinje, men som likte seg best i Oslo etter at mannen Tarjei døydde i 1970. Ho skreiv romanar og «minnebøker», omsette teaterstykke og annan framandspråkleg litteratur og var ein verdfull kulturarbeidar på mange vis. Men i «Diktspalten» er det sjølvsagt lyrikaren Haldis Moren Vesaas vi heidrar.

Då NFIM fylte 25-år, peikte redaktøren på det faktum at mange infeksjonsmedisinrar er på rask veg mot pensjonsalderen. For den einskilde tyder det å gå inn i ein livsepoke med endra innhald i livet. Det kan verta rike år med gleder og nye utfordringar – serleg om helsa er bra. Haldis Moren Vesaas var aktiv på mange vis mest til ho gjekk i grava, og i fleire dikt reflekterer ho over gleder i alderdomen, men óg over plager ho opplevde, når åra og sjukdom tok til å tæra på ein gamal kropp. Her er nokre korte smakebitar med spesiell helsing til lesarar som er pensjonistar, og til kollegaer som veit at åra går fort fram til at arbeidsgjevaren stenger døra.

«pesta» nr. 3, 2001 forts.

Frå: HAR VANDRA SÅ LANGT –

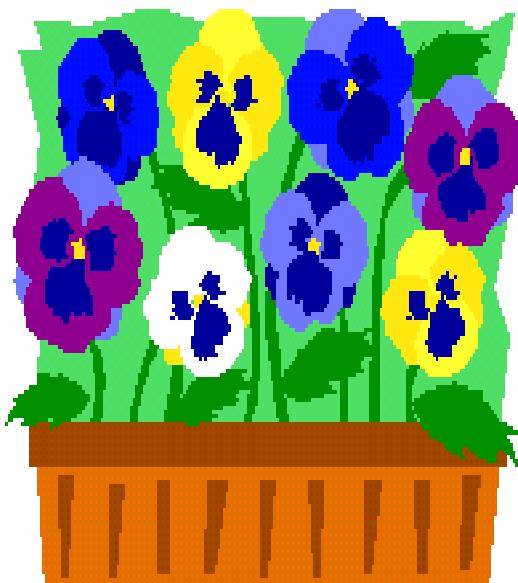
Har vandra så langt så lenge, på sprek - og
på mødig – fot.

Har framleis stor vandrarglede, framleis
stort vandrarmot,
men veit sjølvsagt at kanskje - alt bortom
nesten sving
krasar det is på vegn og markene kvitnar
ikring.

Frå: NY LÆRDOM

Utruleg lenge var eg sterk og sprek
og kunne halda fram min vante veg,
og trudde ikkje at slikt vondt som råkar,
så mange gamle folk, skulle råka meg.

Frå: FØDSELDAGSJUBEL PÅ SØR-LANDSBANEN AUGUST 1985

Nei, her eg sit på et ristande sørlandstog
med regnet prikkande mot rutene
tenkjer eg berre på
kor godt det er at du vart du
og at vi omsider
vart betrudd kvarandre.

Frå: TIL KROPPIEN MIN

Du tente meg trufast i alle våre år.
Eg trur nok er baud deg levelege kår.
Og for det gav du rikeleg vederlag
- til du brått gjorde oppgjør ein dag.

Frå: NOGET OM AT GRUE SEG
Kva var det eg gløymde i dag ?
Kjem ikkje på det no heller.
Så ein er nok på veg - inn i tåkeheimen.

Bjørn Myrvang

«pesta» nr. 3, 2001 forts.

En tilfeldig pest-POST leser?

Mulig det - men i vårt vidstrakte land når Diktspalten åpenbart frem, og rører ved sjelen til markante personligheter. Som her, et lite takkekort til Bjørn M., fra vinner av humorprisen 2001 - han Oluf. Ifølge NRK, seierherre i skarp konkurransen med Wesenlund, Dizzie Tunes, Just Nilsen, Raymond, m.m. flere. Nå også representert i pest-POSTEN. Mer humor i spaltene??

OLUF OG EMMA

Fra Arthur Arntzen: «Nye Oluf»
Tegning av Dagfinn Bakke
89-469

Kjær Bjørn Myrvang!

Takk for tilsendte min
felles dikt, Arneis Hansen.
Du har bestemt ham presis
slik han selv selv ville ha
fikt - menlig med de må års!

I takknemlighet hilsen

Dagfinn Arntzen

Prof. Bjørn Myrvang,
Impresjonismus. avd.
Ullevål Aghelius,
0407 Oslo

DIKTSPALTEN

På post 112 på Ullevål byr hverdagen på mangt et utfordrende møte med skjebner fra Oslo indre by (og de østlige drabantbyer). Og hva har så det med diktspalten å gjøre? Ganske meget. For i år er det hundre år siden Rudolf Nilsen ble født. Og ingen har som ham skildret disse miljøene. "De finner "Nr.13" helst i byers øst og nord" heter det innledningsvis i hans kanskje mest siterte poesi. Og indre bys øst og nord skiller seg ut den dag i dag, den. Med lavest inntekt og høyest risiko for sykdom og død. Og med 1/3 innvandrere (Oslohelsa 2000). (Og Vestkanten,- my hometown, er fortsatt "solsiden" (som i diktet "Mot Vest"), - bedre helse, lengre liv, mindre sykdom og død).

Rudolf Nilsen kjente bakgårdene, trangboddheten og den dårlige helsa, -men også fargerikheten og samholdet - bokstavelig talt på kroppen. Og laget flammende poesi av det. Ingen har gjort det bedre siden. Med kjærlighet og med inderlig forståelse for det menneskelige: "-men det hviskes jo i porten! og det knaker i en trapp. Nå så er det smukke Olga som skal tjene seg en lapp". Samtidig som han avslutter med en like inderlig indignasjon: "og det raser i de unge bitre hjerter: våk og lær, at du klart og nær og koldt gjennom drømmens gyldne skjær ser veien til et land hvor nummer tretten ikke er".

Men nummer 13 er der fortsatt, den: Heimdalsgate 26. Rikelig spedd opp med nye lansdsmenn og nye skjebner. Og - joda vi har da hatt en og annen smukke Olga inne på 112. Og ikke så få Kalsen (jmfr. "Ikvel er Kalsen full igjen").

Rudolf Nilsen døde bare 29 år gammel av ja nettopp: tuberkulose. Og med følgende ord til avskjed: "Det er fandens å skulle dø så ung." Også disse ord har vi hørt på 112 Nye tider, nye

sykdommer. (Men heller ikke tuberkulosen er vi kvitt. Snarere tvert i mot).

Nok av det. Vi lar "Nr. 13" ligge til en annen gang. For byens egen dikter var så meget annet. Storbrynn, Bekjennelse, Arbeidsløs jul, På gjensyn, Mesteren, - og ikke minst den storslagne, (men i våre dager vel agitatoriske?) "Revolusjonens røst" for å nevne noen. Og Gategutt.

Selv kom han til verden på et trangt lite rom på Vålerenga tre og en halv måned etter at foreldrene hadde giftet seg. På tross av at de hadde møtt hverandre i Frelesesarmeene (og burde visst bedre). De første årene hans var preget av en evig vandring fra husvære til husvære innenfor en ganske begrenset sirkel på Kristiania østkant: Vålerenga-Grunerløkka- Lakkegata. Til slutt fikk moren nok avmannens drukkenskap og skilte seg. Da var Rudolf ni år gammel og bestemann i klassen.

Resten er historie. Gutten ble mann og mannen ble dikter. Den fordrukne mistet han fort kontakten med, (men bevarte en lun godhet for gatas løse fugler, jmfr. "Du redda vel flaska, Karl?" (Tilbake til Livet)). Han giftet seg med sin Ella, senere Hval, stor scenekunstner, den gangen pur ung arbeider som visste å holde styr på mannen, som nok hadde arvet litt fra faren. "Sett deg ned og dikt, Rulle", sa hun. For han skrev dikt og han ville forandre verden. Ble journalist og skrev glødende artikler (og glødende poesi) i "Norges kommunistblad". Han første diktsamling, "På Stengrunn" ble svært godt mottatt, også i de borgerliges rekker. Gråt da det idealistiske kommunistiske forlag drev ham over til Gyldendal da de følte de måtte ta et slags økonomisk ansvar for ham. Og Gyldendal tok i mot med åpne armer. Nå, nesten 80 år senere har

«pesta» nr. 4, 2001 forts.

de oppsiktsvekkende nok latt jubileet gå ubemerket hen. Nok av det. Han diktet, utgav tre diktsamlinger, han reiste ut, han døde. Samlet produksjon poesi på små 135 sider ”Plassen etter ham står gapende tom” skrev Hans Heiberg

End of story.

Nei.

Skru fram til 70 tallet. Fram til en ungdomstid da det igjen var legitimt å sloss for Den Store Forandringen. Da det igjen var lett å få folk ut i gatene, hva enten det gjaldt nedleggelse av sykehus eller kamp mot utbyggingen av Alta. Da folk brydde seg. Og det var legitimt å sverme - oppover Københavnergata (med en Mette?) en vårnatt mens lufta var stofflig blå ”For luften var så full av grusom vår/at ingen hadde hjerte til å sove,/og sinnet var så ømt at av unge sår-/og løfter som man skulle love”.

Til et 70 tall da Lars Klevstrand, Lillebjørn Nilsen, Carl Morten Iversen og Jon Arne Corell finner fram igjen til Rudolf Nilsen og utgir en liten perle: ”På Stengrunn” - blant de ellers nokså programmatiske og flate såkalte ”progressive” visealbum (Slutt opp, kamerat, Ridderslag mm.). Jon Arne Corell gjør et lykkekast med tonesettingen til diktet over alle Rudolf Nilsen dikt: ”Jeg hadde tenkt-”. (Selv om LilleKari Svendsen korer falskt). Han sikrer seg med denne fast plass i Den Store Norske Visetradisjonen, dvs. samtlige norske visebøker, for all framtid. På første og (skal det vise seg) eneste forsøk. (Senere ble han ml-byråkrat og syklist, se Rye sykkkelklubbs hjemmesider, nei forresten han har visst gitt ut en plate i år)

Og skru så fram til hundreårsdagen for en dikters fødsel. Skru fram til nå. Det første år i det nye årtusen. Og spør hvilken sjanse en Rudolf Nilsen ville ha i et land der det eneste som ser ut til å kunne vekke fordums kampglød – bortsett fra bombing av Afghanistan - er bensinpriser og svenskehandel. Ligger forholdene i disse tider til rette for poetisk kombinasjon av ømhet, solidaritet og indignasjon? Blant kafeene på det hippe Grunerløkka? Neppe.

Rudolf Nilsens 100 årsdag falt i tid sammen med at en ung gutt dør på Holmlia. Hans navn var Benjamin. Og Tuva Gry Øyan (i Dagsavisen) uttrykte dette sammenfallet slik:

”Ikke vet jeg om det ett eller annet sted der ute igjen vil finnes en dikter som- lik Rudolf Nilsen – (har den erfaringsgrunnlag som skal til, den samme indignasjon, bor på rette sted og samtidig) kan smi yngelige små ord om til nødvendig kamp og skaperkraft. Kanskje her på Holmlia? Ja jeg tror det. At det er her hun finnes. Og at hun er svart.”

Kanskje det?

Uansett. Vedkommende anmodes om å söke jobb på 112.

God solidarisk jul

PS. ”På Stengrunn” er omsider kommet ut på CD. Løp og kjøp.

PS. 2. Ved gjenhør avsløres nok en vakker Corell melodi (intet one- hit wonder mao.): ”Fred på jord”.

Mitt diktvalg: ”Jeg hadde tenkt-”, ”Arbeidsløs jul” og kanskje ”Mesteren”, - fordi det nå engang er jul (litt hadde kommunisten fått med seg fra foreldrenes Frelsesarmebakgrunn)

Bernt Heger

«pesta» nr. 4, 2001 forts.

Mesteren

I stallen i Betlehem fødtes ikveld
den eneste sønn av Vårherre.
De første som lo til hans skrik og hans sprell
var fattigfolk bare dessverre.
Men jødelands konge han slipte sin kniv,
for konger er redd for sitt liv.

Og da han blev større, så vandret han rundt
og levet fra hånden til munnen.
For borgerlig ro blev ham aldri forundt.
Men skadelig var det i grunnen.
For tenk på de folk, som han omgikkes med:
en fisker, en snekker, en smed!

De rike blev pisket med svøper og ord:
i dem hadde ondsinnet røtter.
Men synderen spiste ved frelserens bord,
og skjøgene lå ved hans føtter.
At mesteren blev som han blev, er det rart,
med omgang av sådan en art?

Idag vet man best, hvem han virkelig var:
de fattiges herre og mester.
Og forat det ikke skal glemmes, så har
vi kirken med paver og prester.
Så slipper de rike å huske på det.
Så feirer de julen i fred.

Jeg hadde tenkt —

Jeg hadde sett dig lenge, der du kom
for alltid vet jeg det, når du er nær —
og hadde tenkt å hilse lett og koldt,
fordi jeg ennu har dig altfor kjær.
Slik vilde jeg forsøre mig med kulde
og også verge dig på samme vis,
så alle våre nye drømme skulde
som sene blomster visne inn i is.

Jeg hadde tenkt... Men da du stanset
med dette hemmelige gode blikk
og dette fjerne smil, jeg vet så meget om —

da skjønte jeg at planen ikke gikk.
Jeg tok din hånd og følte fra dens flate
et varsomt strøk, det lille kjærtregn, vi
bestandig brukte i en folksom gate
dengang da ennu intet var forbi.

Arbeidsløs jul

Vi som er dømt til livet
i gråbeingårdenes by
feirer idag en solfest
for ham, som er født påny.

Vi har fått tyve kroner
å feire hans komme med!
For dem har vi kjøpt en julegran
og en hel sekk ved.

For dem har vi kjøpt en bayer
og et stykke hestekjøtt.
Det siste skal minne om stallen,
hvor frelseren blev født.

De fattiges herre og mester!
Det var ikke godt for ham.
Han hengtes tilslutt på korset
midt mellem synd og skam.

Godt det er bare en skrøne
at Kristus er kommet påny.
Så blir det en fattig mindre
å nagle på kors i vår by.

Vi i de mørke gater
feirer idag en fest.
Til jul får vi tyve kroner,
til påske: Korsfest! Korsfest!

«pesta» nr. 1, 2002

DIKTSPALTEN

I Got It From Agnes

I love my friends,
And they love me,
We're just as close
As we can be.
And just because
We really care,
What ever we get,
We share!

I got it from Agnes,
She got it from Jim.
We all agree it must have been
Louise who gave it to him.
Now she got it from Harry,
Who got it from Marie,
And ev'rybody knows
That Marie got it from me.

Giles got it from Dahpne,
She got it from Joan,
Who picked it up in Country Cork,
Akissin'the Blarney Stone.
Pierre gave it to Sheila,
Who must have brought it there.
He got it from Francois and Jacques,
Aha,- Lucky Pierre!

Max got it from Edith,
Who gets it ev'ry spring.
She got it from Daddy,
Who just gives her ev'ry thing.
She then gave it to Daniel,
Whose spaniel has it now.
Our dentist even got it,
And we're still wondering how.

I got it from Agnes,
Or maybe it was Sue.
Or Millie or Billie or Gillie or Willie
It doesn't matter who.

It might have been at the pub
Or at the club, or in the loo,
And if you will be my friend,
Then I might...(Mind you, I said
"might")
Give it to you!

Tom Lehrer ble født i New York City i 1928. Som barn tok han pianoundervisning. Femten år gammel begynte han på Harvard University hvor han studerte matematikk. Endog før han begynte på Harvard var han kjent i akademiske kretser for sin mesterlige oversettelse av Trollmannen fra Oz til latin. Oversettelsen er fortsatt standard oversettelse. Under tiden på Harvard begynte han å skrive satiriske tekster og parodier og gjorde seg populær i selskapslivet. Han tok eksamen i 1947. Fra 1953 opptrådte han som entertainer på nattklubber og ga ut sin første plate i 1953.

Han returnerte til Harvard i 1960 og i gjorde sin PhD i matematikk. Noen år seinere drog han på turne, blant annet til Skandinavia "bare for å få en tur". I 1972 begynte han på UC Santa Cruz hvor han fortsatt er lærer i statistikk og matematikk.

For denne medarbeider og andre på samme alder gjorde hans tekster et uutslettelig inntrykk og vi minnes fortsatt "We all go together when we go", "Send the marines", "Werner von Braun" og den som angivelig førte til han måtte ta avskjed med Harvard; "Fight Fiercely Harvard". Det forbauser han fortsatt at litt humor på bekostning av universitetets fotballteam, var grunn til at han måtte slutte.

Men denne gang altså et smitteoppsporings dikt —. Men smittestoffet —.

«pesta» nr. 2, 2002

DIKTSPALTEN

Robert Bly (1926 -)

Det kom en oppfordring fra en av pest-POSTENS medarbeidere: Skriv om Robert Bly. Og gjerne gjør jeg det, selv om navnet Robert Bly kanskje ikke er kjent for alle leserne. Men han er faktisk viden kjent, denne mangslungne modernistiske forfatteren som bor i Odin House ved Moose Lake i Madison Minnesota. Han som har ein tippoldefar som kom fra garden Bleie på vestsida av Sørhorden i Hardanger, og som i 1994 leste dikt på serninar i Nordmarka og på folkemuseet i Utne og besøkte Olav H. Hauge i Ulvik.

Den norske arven har nok bidratt til hans interesse for norsk og svensk litteratur, og han har oversatt Hamsuns Sult og dikt av Gunnar Ekeløf, Tomas Transtrømer og Olav H. Hauge.

Men det er som forfatter Robert Bly skal presenteres. På 60-70 tallet var mye av hans diktning politisk preget og influert av hans engasjement mot Viet Nam krigen, og da han i 1968 fikk en stor litteraturpris ga han hele prisbeløpet til denne kampen. Seinere har hans diktning vært mangfoldig og omfattende, og ikke alt han skriver er like litt tilgjengelig. Internasjonalt slo han igjennom som prosaforfatter med boka om mannsrollen, «Iron John: A book about Men», som oversatt av Espen Haavardsholm i 1992 til norsk fikk titelen «Mannen».

Når smokebiter av hans produksjon skal trykkes i «Diktspalten», er det mye å velge mellom; politiske dikt, surrealistiske dikt, dikt om kjærlighet og dikt fra hverdagslivet på garden i Minnesota. Jeg velger et hyldningsdikt til Olav H. Hauge og et dikt om farens død.

«For Olav H. Hauge»

Some men stand like rocks, but
breathe. Some do. Rocks
accept snow. Can live all winter
reading a page of Thoreau each day.

This man carries the burden of culture
nobly. What men said in Oxford
in 1942, he remembers - and the day.

When is a poem great? When each line is like
a stone wall that let the poor, like
you, in - and protects you. When not

a word can be changed, but in breathes.
The poem is a stove that makes food
but has strong claw feet.

«pesta» nr. 2, 2002 forts.

«Ha tid til slutt»

Kor ville augo dine var då eg såg dei sist!
Stolen støtta ryggen din, men hovudet ditt
kneisa vilt som hovudet til ein fugl
som skal til å eta.

Augo dine trygla utan den vanlege
trongen til å dominera.
Du må ha sett nokre tre utanfor vindauge,
dei vindblåste lauva som fall.

No er dei augo lukka.

Har me nå tid til slutt til kvarandre ?

Har du tid til meg ?

Kva nytte var det i at

me såg så nøye etter for å unngå

fasanreira når me slo,

eller steinar når me plögde?

Augo det har me begge funne ut,
er også for gråt.

Eg legg handa mi på brystkassa di.

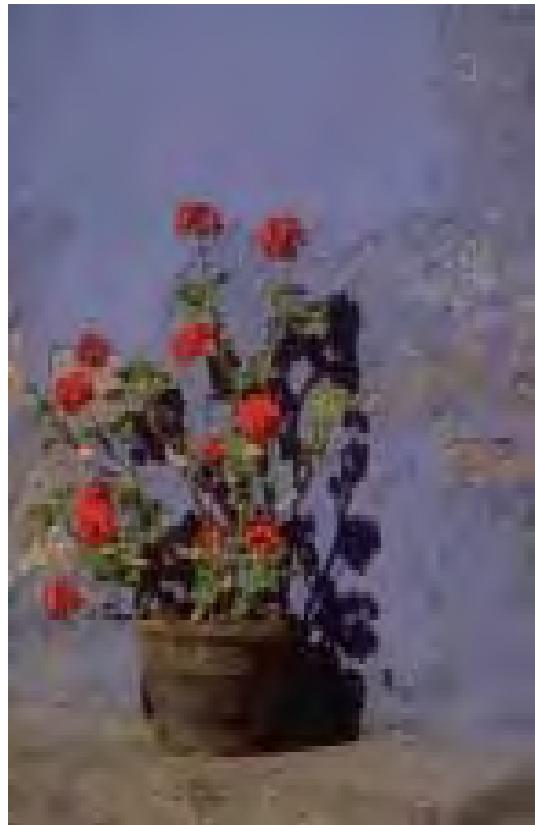
Bringa di er tynn under likkledet,
eit kyllingbryst under handa mi.

Kjenner du at eg solar meg

i mi makt når eg legg handa på brystkassa di?

Ei røyst seier til meg: «For nå er det du
som er den som står.....»

(Gjendiktet av Helge Torvund)

«pesta» nr. 3, 2002

DIKTSPALTEN

Heinrich Heine (1797-1856)

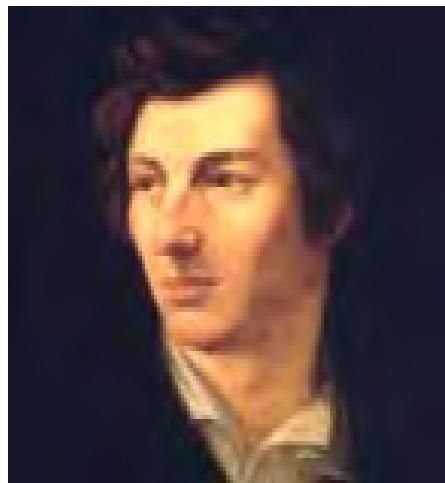
Denne gangen går vi langt tilbake i tid, og lar Tyskland, som ikke har vært representert i spalten tidligere, komme til orde gjennom Heinrich Heine. Heine var en av 1800-tallets store lyrikere. Med sin liberale holding var han kritisk til datidens snevre og konservative kultursyn, og hans politiske meninger og sympatier gjorde at hans dikt i en periode var forbudt i Tyskland. Seinere ble han også svartelistet under Hitlerregimet. Men egentlig var tvisynet kanskje mer karakteristisk for ham enn opprørsviljen, og det er ikke rart at han fikk en beundrer i Aasmund O. Vinje.

Heines gjennombrudd skjedde med bøkene «Reisebilder», men det er helst diktsamlingen «Buch der Lieder» mange forbinder med ham. Diktsamlingen utkom første gang i 1827, og i en større utgave i 1837. De siste 10 år av livet var Heine bundet til sykesenga, lammet og svaksynt, og i følge litteraturhistorien var diagnosen ryggmargstæring. Hva diagnosen er basert på, vites ikke.

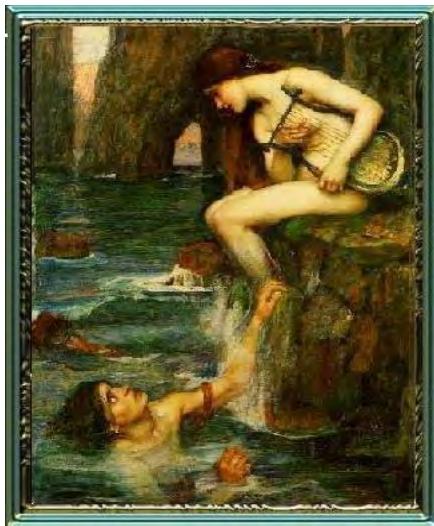
Herman Wildenvey gjendiktet «Buch der Lieder» til norsk i 1929. Til historien hører det med at den norske versjonen utkom på Aschehoug forlag, noe Harald Grieg mislikte sterkt, da Gyldendal hadde vært Wildenveys forlag siden debuten 20 år tidligere. Seinere har Hartvig Kiran og andre også gjendiktet Heinedikt. Det minner oss om at både Wildenvey og Kiran var betydelige både som forfattere og som oversettere/ gjendiktere av utenlandske kollegers produkter.

Den omstridte Heine lar vi ligge, og velger et velkjent romantisk dikt både i Wildenveys språkdrakt og i Kirans nynorske gjendiktning. Smaken kan som kjent som baken, være delt.

BM

«pesta» nr. 3, 2002 forts.

Loreley I

Jeg vet ikke hva det kan være –
at jeg så trist er blitt.
Et gammelt eventyr, er det,
som aldri mitt sinn blir kvitt.

Luften er kjølig – det dunkler,
i ro glir Rhinens strøm.
Fjellenes tinder funkler
i kveldsolsglans og drøm.

En fager jomfru sitter
der oppe, hvor ingen når.
Jeg ser hennes smykker glitter.
Hun kjemmer sitt gylne hår.

Hun bruker sin gullkam varlig
og kjemmer og synger til.
Og sangen er deilig og farlig,
og melodien er vill.

Den lille båtens skipper
gripes av lengselsvæ,
han ser ikke skjær og klipper,
han bare kan henne se.

Jeg tro at bølgen vil slynge
til bunns både mann og pram.
Slik har ved bare å synge
Loreley dødet ham.

Loreley II

Eg veit ikkje kvifor det klagar
så sårt i hugen min.
Ei segn ifrå gamle dagar
kjem aldri ut or sinn.

Det mørknar, og sval er vinden,
og roleg fløymer Rhin.
Det glitrar og glør på tinden
der enno kveldsol skin.

Der sit i det bratte lendet
ei jomfru ven som ein vår.
Ho glimar av gull på hende
ho kjemmer sitt gylte hår.

Ho kjemmer med gylte kammar
og syng ein song dertil,
han kling frå den mørke hammar
forlokkande ven og vill.

Og mannen i båten skodar
mot høgda, og hjarta svell.
Han ser ikkje skjær og båar,
han ser berre himmel og fjell.

Eg ottast han rid over båra
med båten for siste gong
Og dette fordi han vart dåra
av Loreley som song.

«pesta» nr. 4, 2002

DIKTSPALTEN

Henrik Wergeland trenger ingen nærmere presentasjon for alle som har gått på skolen i Norge.

Vi kjenner alle historien om fødsel i Kristiansand i 1808, oppveksten på Eidsvoll, faren Nicolai som eidsvollsmann, søsteren Camilla Collett som forfatter, vesle-Brunen, stripen med Welhaven osv.

Og vi vet alle at han snakket om at han kom til å dø ung.

Våren 1844, før han var 36 år gammel, fikk han lungebetennelse og det ble påvist tuberkulose. I tillegg til sykdommen fikk han svære økonomiske problemer, måtte selge ”Grotten” og bygget seg et nytt hus. ”Hjerterum” i Pilestredet. Huset var så rått at han ikke kunne flytte inn i april 1845, men måtte tilbringe noen måneder på Rikshospitalet. De siste månedene av sitt liv fikk han imidlertid i sitt nye hjem.

Vissheten om at døden nærmet seg slo ut i en grenseløs aktivitet, en potensert livsutfoldeelse som ikke er å fatte. Han skrev et uttall av brev, arbeidet med sin Læsebog, utga For Arbeiderklassen skrev biografier, skrev Den engelske los og Jødinden.

I et brev til sin far 17.april 1845 skriver han:” - Jeg har i 14 dager hatt Øreværk; i disse Dage ganske forfærdelig. Igler sattes i gaar aftes; men Betændelsen er lige stærk. Her til har jeg faaet store smerter i mine Hoftebæn af Ligningen, saa jeg forat vogte mig for Liggesaar maa holde mig paa siderne til stor Pine for mig -”

I brevet finnes også diktet:

PAA HOSPITALET, OM NATTEN

I gjennem det store Fönster
Fuldmaanen stirrer ind
”Ak, ligger du der, min Elsker,
vel blegere end mit Skin”.

”Jeg gikk forbi din Hytte,
paa Arnen var ei Glød
paa Væggen stod Uhret stille
i Vinduet Rosen død.

«pesta» nr. 4, 2002 forts.

I brev skrevet til faren 18. mai 1845
står:

O Foraar! Foraar! Red mig!
Ingen har elsket dig ømmere end jeg.

Dit første Græs er mig meer verdt end
en Smaragd—

Også

TIL MIN GYLDENLAK

finnes i et brev til faren, datert
22.mai 1845:

Gyldenlak, før Du din Glands har tabt,
Da er jeg Det hvoraf Alt er skabt;
Ja før Du mister din krones Guld, da er
jeg MULD.

Idet jeg raaber: med Vindvet op!
Mit siste Blikk faar din Gyldentop
Min Sjel dig kysser, idet forbi
Den flyver fri.

To gange jeg kysser din søde Mund,
Dit er det første med rettens grund
Det andet give du, Kjære husk,
Min Rosenbusk.

Udsprunget faaer jeg den ei at see;
Thi bring min Hilsen, naar det vil skee;
Og siig, jeg ønsker, at paa min Grav
Den blomstrer af.

Ja siig, jeg ønsker, at paa mit Bryst
Den Rose laa, du fra mig har kyst;
Og Gyldenlak, vær i Dødens Huus,
Dens brudeblus.

*I sitt siste brev, til Halvor H.Rasch den
6.juli skriver han: Kjære Ven! Jeg har
faa dage tilbage og længes ret efter Opp-
løsning—*

*Seer jeg Dem ikke, saa Levvel af Hjer-
tet. Vi sses nok igjen paa et Sted, vi ville
have Grund til aa være ligesaa fornøjede
med.*

Deres —

Han døde 12.juli 1845.

OB

DIKTSPALTEN

Lars Saabye Christensen (1953 -)

En kollega fra en av Mjøsbyene betrodde meg siste høst at det første han leste i Pestposten var Diktspalten, og han berømmet redaksjonen og bidragsyterne for det store spennet i utvalget av forfattere og dikt. Når vi denne gang har valgt Lars Saabye Christensen, så er det ikke for å demonstrere det store spranget fra Heine og Wergeland, men heller fordi ”Diktspalten” vil være med å hedre vinneren av Nordisk Råds litteraturpris for 2001.

Mange av leserne har lest ”Beatles”, og ”Halvbroren” er visst vanskelig å legge fra seg. At Saabye Christensen også har gjort suksess som poet er kanskje ikke så kjent, men han fikk Tarjei Vesaas’ debutpris i 1976 for sine dikt, og han har også høstet godord for seinere diktsamlinger. Ved å arbeide både i den lyriske genre og i den episke - går han i fotsporene til en rekke av våre store forfattere.

Da Saabye Christensen 29.10.02 mottok den norske råds litteraturpris, framførte han diktet ”Bro-

ene”, om betydningen av å bygge bruer mellom mennesker og nasjoner, et i den anledning velvalgt emne. Andre av hans dikt er preget av en ungdommelig fandenivoldskhet med en tragisk undertone. Jeg har hørt ham på sin stillferdige måte lese diktet ”Gutta”, fra samlingen ”Åstedet” (1986), og fikk lyst til å bringe utdrag av det videre til Diktspaltens lesere, sammen med ”Visning” fra samlingen ”Falleferdig himmel” utgitt i 1998.

Gutta

Snøen som falt i fjor
er ikke lenger hva den var
juletrærne når ikke til taket
og alle pakker er bløte
det er tredje dag
og kakene er allerede tørre
jeg rydder i korker og papir
og spør meg selv
for det er ingen andre å spørre:
når var det slutta
når var det egentlig det slutta
hvor ble det av alle gutta ?

*

Hvor er Pål som stod i gål
og redda på streken
hvor er Nils som drakk pils
med sugerør og hadde teken
hvor er Jonny som sang om money
med hokeykølla som mikk
hvor er Joker som spilte poker
og alltid tok siste stikk
hvor er Tobben som fikk jobben
som sjokoladetrekk på Ringen
hvor er Kaj som sjekka Mai
og hoppa av i svingen
når var det egentlig at båndene ble kutta
hvor faen er det blitt av alle gutta ?

.....
.....

«pesta» nr. 1, 2003 forts.

hvor var det butta
hvor var det egentlig det butta
hvor ble det av alle gutta ?
*
hvor er Jens som slo lens
 og tryna i hekken
hvor er Max som fiska laks
 i Gaustadbekken
hvor er Jo som hadde sko
 med femtiøring og jernbeslag
hvor er Lathans som sovna sankthans
 og våkna tredje juledag
hvor er Elling som tok telling
 da han stupte fra tieren
hvor er Finn som drakk gin
 og snek seg inn på nieren
når var det slutta
når var det egentlig det slutta
hvor faen er det blitt av alle gutta?
*
gutta sover nå
gutta sover nå
med lyset på

Visning

vi går sakte
gjennom værelsene, vi
har satt skoene utenfor, vi
er lydløse, våre blikk
trekker oss
videre, vi
banker i veggen, vi
leter etter
fukt, vi
måler solens vinkel i vinduet, vi
teller drømmenes bruttoareal, vi
ser på hverandre, vi
skriver våre navn
i meglerens manntall
de som bodde her før
bodde hverandre i hjel
møblene står igjen etter dem
lenket til golvet
fotografiene i bokhyllen
fra somre uten regn
pillene bak speilet på badet
nå er det vi som er i speilet, vi
åpner døren til det
siste rommet, en liten
pike i nattkjole holder en
dukke mot brystet og skriker
vi lukker døren

og begynner den ondartede budrunden

«pesta» nr. 2&3, 2003

DIKTSPALTEN

Erling Christie var født i 1928 og hadde et navn som essayist og kritiker da han i 1954 debuterte som lyriker. På den tid foregikk en stor debatt om modernismen i lyrikken. Hovedkritiker var Arnulf Øverland, ”det store troll i Grotten som ingenting forstod—” i følge JE Vold. André Bjerke fulgte opp og brukte Erling Christies debut samling som et avskreckende eksempel. Denne medarbeider er svak for hans satiriske dikt fra samlingen ”Minus” og med undertittel ”Personae”. Men det finnes mye annet vakkert i hans dikt, - og nå snart femti år etter hans debut er det heller ikke vanskelig å akseptere formen.

BM

JULIREGN

Nu vandrer juliregnet gjennom natten
 Og stilner ordene, den siste uro
 I vårt hjertes landskap
 Sammen hviler vi
 i dette blomstermørke
 hånden din i min, din ånde
 mot mitt kinn på puten
 lyttende til trærnes sus
 røst som hvisker
 sommerdrømmer når vi går
 mot søvnens skoger
 Alt er godt
 Vi hviler i hverandre
 Din ensomhet i min
 Og min i din, forsonet
 Mens juliregnet, tungt av stillhet
 Vandrer gjennom natten.

AVANSERTTURISME

Mett på mer enn femti slott
 Nitti museer og hundre ruiner
 (noen ganske få celebre)
 Efter i fire måneder å ha trykket
 Europas døde i hånden
 Løfter hun trett så trett
 Men enda entusiastisk sin dry Martini
 Ved vindusbordet på Ritz, Savoy
 -eller var det Carlton?
 Og kamerablikket glimter matt,
 Mot Themsen, Po
 -eller var det Seinen?
 Back in the States these days..
 Men la oss snakke om Europa
 (like råttent i Hamburg, Paris og Roma)
 Hva jeg ville si:
 Charmerende - absolutt. Jeg sier
 Europa er meget malerisk
 I sitt forfall.

«pesta» nr. 2&3, 2003 forts.

LITTERATMEDESKORTE

Litteraten

så trett så trett

avskyrl vulgariteten:

I dette land

Hvor folk i det store og hele

Er idioter...

(jeg taler om folk)

I dette land...

Hans venn (av eliten)

Er stort sett enig

At egentlig er ikke noe

Umaken verdt.

FORSKEREN

Dosenten

(med noe som ligner begeistring)

Du husker trolig min analyse

I Humanistisk Tenkning

(årgang seksti, hefte fem)

hvor jeg beviste...

Et øyeblink står jorden

pietetsfullt stille.

«pesta» nr. 4, 2003

DIKTSPALTEN

**Quintus
Horatious
Flaccus**

(65-8 f.Kr)

Snart skal vi feire en begivenhet som fant sted for 2000 år siden, og da kan det passe bra å presentere en samtidig versedikter – Quintus Horatious Flaccus, oftest kalt bare Horats.. ”Det meste er sagt bedre før” var et av Gudmund Hernes’ visdomsord. Og leser man Horats, får man klart følelsen av at Hernes var inne på noe riktig. Mest kjent er Horats for ”Brevet om diktekunsten” og for sine oder.

Knapt noen har vel som Horats med enkle ord beskrevet hvordan gode dikt kan glede på ulike vis:

*Som med eit bilet er det med eit dikt,
Eitt grip deg på nært hald,
medan eit anna når fram og rører deg meire i fråstand.
Eitt elskar skugge mest, eit anna vil sjåast i ljuset
utan å ottast det slag for domar og kritikar-skarpsyn;
Eitt gleder ein gong; eitt også tiande gongen du ser det.*

Odene er det mange av, og vi veit at både Johan Herman Wessel, Ivar Aasen og Aasmund O. Vinje var opptatt av Horats’ oder. Flere har gjort forsøk på omdikte odene til norsk, og Hans Hanson (1777-1837) var første ute. Han lært seg latin på egen hånd og gjendiktet med stor suksess to av Horats oder til telemarksdialekt. Mest kjent er visa ”Den tid du Astrid så myke heldt få meg” om Sveinung og Astrid; ei vise mange av oss har trodd er temmelig heilnorsk.

«pesta» nr. 4, 2003 forts.

I nyere tid har Sigmund Skard oversatt eller gjendiktet flere av Horats oder. I diktet ”Gamle hora” beskriver Horats en skjebne som vel må kunne betegnes som ufrivillig førtidspensjonering, et problem som heller ikke i dag er ukjent.

Gamle hora

*Sjeldan skjer det lenger at galne gutar
kaster Stein på glaset ditt, elskhugskåte.
Ingen skiplar svevnen din meir, og døra
kviler i karmen,*

*ho som før laut sviva så trutt på hengsla.
Langt imellom er det at nokon ropar:
”Skal eg gå i gatene heile natta,
Lydia? Søv du?”*

*No i aude strete, forsmådd og gammal,
rek du, sår i minnet om vraka elskhug.
Nordablåsten under den nye månen
hardnar i mælet.*

*Tidt når lysta rin i den gamle skrotten,
rin du til, som brundgalen merr mot hingsten.
Syndleg slitst det ut or ditt herja hjarta
kvidande klage*

*mot den unge ætt, som vil alltid velja
grønka grein og myrtar med lauv som laver
frisk og fjågt, men slengjer dei visne
vårdlaus på vinden.*

2001 kom Johannes Gjerdåker med gjendiktning av 33 oder på Samlaget. Utvalget viser at Horats skrev mange oder til venner og bekjente. Diktet nedenfor er til ei venninne, som han syntes var alt for opptatt av astrologi og tallmysterier. Han avslutter diktet med å råde henne til ”carpe diem” – å nyte dagen. Nå når vi går inn i nyrets høgtid, kan det vel være verd å vite at uttrykket ”carpe diem” skriver seg fra Horats.

Slik er avslutningen:

*Hugs deg Leuconoë!
Sil no din vin;
Ha ikkje for stor von – stutt som
livslaupet er!
Medan me her talar vil tida fly frå os;
Grip dagen no!
Dagar som kjem?
Lit ikkje stort på dei!*

«pesta» nr. 1, 2004

DIKTSPALTEN

Karla Maria Wine 1912 - 2003

Kjente diktere har preget ”diktspalten” opp gjennom åra. Denne gang har vi valgt en forfatter som kanskje ikke så mange av *pest*-POSTENs lesere kjenner til. Men i Sverige er hun velkjent og hedret med både Bellmannprisen (1974) og Frödingprisen (1998). Maria Wine var en mangslungen forfatter med bakgrunn fra barneheim og fosterheim i København. Hun flyttet til Sverige da hun i 1936 giftet seg med den kjente svenske forfatteren Arthur Lundkvist, som var et viktig og noen hevder et dominerende medlem av Svenska Akademien i en årrekke.

Maria Wines skildring av sin barndom (”Man har skjutit ett lejon”) er utkommet i en rekke opplag og utgaver siden førsteutgivelsen i 1951. Samlivet med forfatterkollegaen har hun fortalt om i ”Minnena vakar” (1994), tre år etter ektefellens død. Men mest kjent er Maria Wine utvilsomt for sine mange diktsamlinger. Hun var en moderne lyriker, og er ofte beskrevet som en mester i patos-poesi. En stor del av hennes dikt handler om kjærligheten.

Og kjærlighetsdikt kan vel passe godt nå når det stunder mot vår, og det forhåpentligvis begynner å rykke litt både i unge og skrukne kropper. Kanskje har noen av leserne også savnet kjærlighetsdikt i spalten ? Her kommer i alle fall et lite utvalg av Maria Wines intense kjærlighetsdikt – i diktenes originale svenske språkdrakt.

«pesta» nr. 1, 2004 forts.

Jag vill mitt jag inom dig
Jag vill ditt jag inom mig
Jag vill min frihet genom dig
Jag vil din frihet genom mig
Tillsammans skal vi plocka
ögonblick av rosor utan taggar

Älskade
tala inte til mig när du stiger upp
från vår kärleksbedd
låt mig stanna kvar
i vårt kärleksmörker
låt mig somna in
till minnet av dina
smekningar

~~~~~

Nu har vi älska tills
solnedgången
blivit rödare än röd
nu har vi smekst tills
floderna
funnit sin vila
nu har vi kyssts til de spetsiga
knoporna slagit ut
och vaggande näckrosor seglat
berusande
under våra vällustiga slutna
ögonlock
nu har vi spelat kärlekens symfoni
tills våra violinkroppar om och
om igjen brusit
för nya gryningar
nu har vi använt orden för sådd
och tytnaden för att skördta
havets vaggsång har droppat
ögonblick av trygghet och vila
i våra sammanflätade hander

Jag älskar dig
med mina händers
frihetslängtan
älskar dig från kaktussnåret
kring mitt kaos
älskar dig med avståndets
djärva mod
med närlighetens fega ångest
Jag längtar ständigt efter dig
så som natt och dag längtar
efter varann
Jag attrår dig
så som livet åtrår evigheten!

~~~~~
Kärlek
som är att vakna tillsammans
och möta den blåögda
morgonen
att utbyta leende som värmes
och värnar om den nya dagens
framtid
att på resan genom dagen
vila tillsammans på
klockslagens små väntstationer
och intaga gemensamma
måltider
upplysta av lingonsyltens
röda glädje

«pesta» nr. 2, 2004

DIKTSPALTEN

Olav Nygard (1884-1924)

I år det 120 år sidan ein av våre store lyrikarar vart fødd og 80 år sidan han døydde, berre 40 år gammal. Han døyde av tuberkulose, som mora hans gjorde-og ungdomskjærasten hans med.

Ikkje rart at mykje av diktinga hans krinsa kring døden, men diktet vi har valt å presentera, er ikkje av det slaget, men det er tydeleg merka av naturen han hadde kring seg i oppvekståra på den vesle og einbølte garden Nygard i enden av Modalen med Stølsheimen bakom.

Olav Nygard hadde på mange måtar eit vanskeleg liv prega av sjukdom og fattigdom. Tuberkulosen sleit han med i 11 år før han døydde. Dei fire små diktsamlingane han skreiv, hadde han problem med å finna utgjevarar til, og få var interessert i å lesa dikta hans. Men i dag jaktar mange boksamlarar på desse bøkene, som må reknast som klenodium.

Det var først på 1950-talet at ein vart skikkeleg merksam på Olav Nygard i norske litterære krinsar. Noko hadde det å seia at Claes Gill sa og skreiv at ”hadde Olav Nygard skrevet på et verdenssprog - ville han hatt rang som en av verdenslitteraturens store lyrikere”. Seinare har samleutgåver av dikta til Nygard vorti prenta i relativt store opplag, og i år har Asbjørn Aarnes gjevi ut ei bok om vestlandsdiktaren. I tillegg til si eiga dikting, omsette og gjendikta Nygard òg nokre av dikta til Robert Burns; imponerande gjort av ein modaling med mager utdanning.

Mange vil nok meine at Nygard skreiv vanskelege dikt, og sume av dikta om døden kan det vera lett å leggja frå seg. Men det einaste vanskelege med diktet som er attgjeve her, og som kanskje er hans mest kjende, er einskilde dialektord frå Nord-Hordaland. Har du problem med dei, får du kontakta han som har ansvar for diktpalata - eller kanskje du kjenner nokon frå heimtraktene til Nygard?

Diktet er frå diktsamlinga ”Ved vebande”, som kom ut i 1923 - året før forfattaren døydde.

«pesta» nr. 2, 2004, forts.

No reiser kvelden seg

*No reiser kvelden seg i vestrebrun,
han trør på lette føter gjennom tun
og skuggeveven fjell-imellom hengjer.
Det gjeng ei kviskring gjennom kjørr og lyng
og talatrasten skifter ljod og syng
med avdagsskjelven under sine strengjer.*

*Men dagen tek sin gangar fast i taum,
tek ferdakåpa på med gullrend saum
og burt frå blåne etter blåne skundar.
Det gular gjennom svale dal og lid
der skuggen ventar natta, brura si,
og ør i sine elskhugsdraumar blundar.*

*Med linne andardrag stig natta inn,
med myrke lokkar kringum hals og kinn
og herdaduk av alvelette eimar.
Og kløkke lundar, æolsharpe-klang,
ris bljugt som gjenteborn or moderfang
og sviv på lettan fot i svale heimar.*

*Det gjeng ein sælebiv imillom fjell
So fræa emnar seg og hansar fell
og undrings-øre augo upp seg vender:
Or djupe himlar slær ein båregong
Av evig skapings-gir og sfærerong
Og helsar frendeblidt mot døkke strender.*

BM

«pesta» nr. 3, 2004

DIKTSPALTEN

Pablo Neruda (1904-1973)

Tidligere år har man i Chile og mange steder i verden over feiret 100-årsdagen for Pablo Nerudas fødsel, og Pestposten vil også være med å være ham med omtale i Diktspalten. Navnet Pablo Neruda er et pseudonym, og hvorfor han i tenårene valgte akkurat dette navnet, vet vi ikke. Men Pablo eller Paul/Pål betyr på hebraisk «hans som sier vakre ting». Og det ville Pablo gjerne – helt fra 12 års alderen skrev han dikt, og aller helst skrev han i sin ungdom kjærlighetsdikt. Og sansen for kvinner forbile et av hans kjennemerker.

Gjennom mange år før 2. verdenskrig kombinerte han honorære stillinger i diplomatiet med sin diktergjerning. Under den spanske borgerkrigen var han konsul i Madrid, og opplevelser i Spania, samt inntrykk fra mange år blant fattigfolk i Østen, var nok sikkert en vesentlig årsak til at han etter krigen engasjerte hans seg politisk, som aktivt medlem av det chilenske kommunistparti. Hans litterære produksjon fikk også preg av det, og gjennom sin diktning ble han ble den tredje verdens talerør for de fattige og undertrykte massene.

Sitt hovedverk *Canto general* skrev han mens han delvis måtte ligge i dekning i Chile. *Canto General* - Den store sangen - er et av hovedverkene i det 19. århundres diktning. Denne femhundre sider lange diktsyklusen er en stor slått og altomfattende visjon og beskrivelse av det latinamerikanske kontinent, dets natur og historie, dets undertrykkere og dets undertrykte. Dette verket var nok hovedårsaken til at han i 1971 omsider fikk Nobelprisen, etter å ha blitt omtalt som kandidat i mange år.

Etter Salvator Allendes valgseier i 1970 ble han ambassadør i Paris, med tok avskjed fra stillingen i 1973 pga sykdom, og han døde få dager etter at general Pinochet og hans militære medhjelpere og medsammensvorne (dvs. CIA) hadde drept hans venn i september samme år.

Vi bringer her to utdrag fra *Canto general*. Deler av syklusen er gjendiktet til norsk av Halvor Roll og Kjartan Fløgstad, og vi lar begge komme til orde.

«pesta» nr. 3, 2004, forts.**DEN STORE GLEDA***(gjendiktet av Kjartan Fløgstad)*

Eg skriv ikkje fordi eg vert gripen av bøkene til andre,
heller ikkje for dei hissige læregutane til lilja,
men for vanlege folk som bed om
vatn og måne, og andre delar av den same
trygge orden,
skular, brød og vin, gitarar og verktøy.

Eg skriv for folket, sjølv om det ikkje
kan lesa det eg skriv med dei landsens augo
sine.
Men det skal komma ei tid då ei line, då vinden
som bles avstad med mitt liv, skal nå dei og tala.
Då skal bonden løfta blikket,
gruvearbeidaren skal smila medan han bryt
fjellet,
smeden skal tørka sveitten av panna,
fiskaren skal betre sjå glansen
til fisken som spreller i handa,
mekanikaren, rein, nyvaska og angande
av såpe, skal sjå på dikta mine,
og kan hende vil dei seja:» Han var ein kamerat»

Det er nok - slik vil eg bli krona.
Eg vil at dikta mine skal spira frå jorda
Ved utgangen frå fabrikkane og gruvene,
Vera i lufta, og sjå at det mishandla mennesket
sigrar.

Eg vil at ein unggut skal finna den harde forma
som eg har bygd av ro og metall,
som ei øskje skal han opna, for brått å møta livet,
andlet til andlet, og at han frå botnen av sjela
skal røra
vindkasta som skapte glede mi på dei stormfulle
høgdene.

STANDARD OIL COMPANY (utdrag)*(gjendiktet av Halvor Roll)*

Selskapets fete keisere
bor i New York, de er milde
og smilende mordere
som kjøper silke, nylon, sigarer,
småtyranner og diktatorer.

De kjøper land, byer, hav,
politi, deputasjoner
og fjerne trakter der
de fattige vokter maisen sin
som de gjerrige på gullet:
Standard Oil vekker dem,
kler dem i uniform, peker ut for dem
Hvem som er den fiendtlige broren,
og paraguaneren fører sin krig
og bolivianeren går til grunne
med mitraljøsen sin i jungelen.

En myrdet president
for en dråpe olje,
et hypotek på millioner
hektar, en rask arkebusering
en dødelig morgen av lys,
en ny fangeleir
for opprørere i Patagonia,
et forræderi, en skuddveksling
under oljemånen,
et finurlig ministerskifte
i hovedstaden, et brus
som et tidevann av olje,
og så kloen, slaget, og du ser
hvordan de lyser over skyene,
over havene, inne i huset ditt,
Standard Oil bokstaver
over alle domener.

«pest» supplement nr. 1, 2007

Dear participant at SSAC 2004

This booklet containing the abstracts submitted to the meeting, is printed as a supplement to “*pest*-POSTEN” the membership periodical of the Norwegian association of infectious diseases. The name “*pest*-POSTEN” should lead your thoughts to the Black Death that spread as rapid as news, but hopefully also - for some of you - to the Norwegian black-and-white artist Theodor Kittelsen. In the year 1900 he published his monumental work on the Black Death “Svartedauen” – a book filled with drawings, poems and short stories, which he had worked on for more than a decade.

Theodor Kittelsen imagined the black death as an old ugly woman – a hag - with a rake and a broom wiping out the people on her way. He named the hag Pesta. The drawing on the front page shows Pesta on her way to a family waiting frightfully for her. The poem below is from the beginning of Kittelsen’s book, where he describes the appearance and the behaviour of Pesta.

Pesta kommer

Hvem kommer dernede
i blodrødt skjørt,
fillet og traset
stygg og fæl.
Fjeset gustent
gult og rynket
fult av blålige
svarte flekker.
Øynene dypt i
dødningskallen,
ruller, rinner
skjeler og stikker
hvasst som syler,
lyser og ser i
mørket som katten.
Pesta kommer
over berg og dal,
skog og eng,
sjø og elv,
fjord og fjære.
Labber,
skvabber,
knærne skrangler.
Raker og river
soper, feier.
Riven tar mange,
limen alle.

Please consult a Norwegian friend or colleague if you have difficulties with the language.

BM

DIKTSPALTEN

Camara Laye (1928-80)

Mange av Pestpostens lesere har besøkt Afrika, og en del har også arbeidet på kontinentet i kort eller lang tid. Noen i sin ungdom, andre nå når pensjonisttida nærmer seg. Alle vil sitte igjen med interessante opplevelser og mangslungne minner om natur og dyreliv, men kanskje mest om mennesker en møtte. Mennesker som møtte en med smil og varme i en strevsom og etter vår målestokk fattigslig hverdag. Kanskje var det kvinnene som gjorde størst inntrykk, enten vi møtte dem i det daglige slit i heimen, på markedet eller på vandringer med krukker på hodet eller vedbører på ryggen.

Når Afrika for første gang blir representert i Diktspalten, er det mange dikt og forfattere å velge blant. Jeg har valgt et dikt av Camara Laye fra Guinea om den afrikanske kvinne. Camara Laye, som er en av Afrikas fremste forfattere, skrev både romaner og poesi – ofte med politisk innhold. Han fikk sin utdannelse og bodde en del av sitt liv i Frankrike, og i diktet nedenfor minnes han det som en gang var. Diktet er gjendiktet til norsk av Kolbein Falkeid og er fra hans diktsamling «Afrika mitt Afrika» fra 1974.

BM

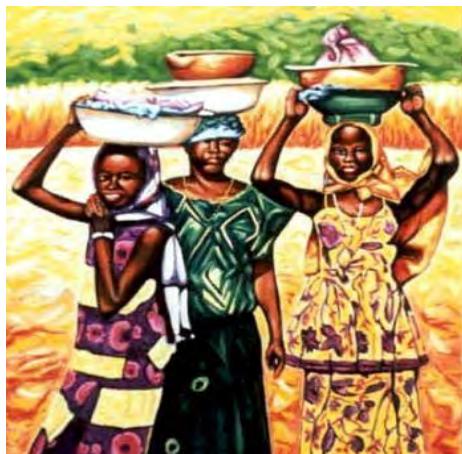
«pesta» nr. 4, 2004, forts.

Svarte kvinne

Svarte kvinne, Afrikas mor, å mor
jeg tenker på deg -

Å Daman, mor, du som bar meg på ryggen,
du som diet meg, du som våket over
de første vakkende skrittene mine,
du som først åpnet
øyene mine for jordens underverker,
jeg tenker på deg.

Å krenes kvinne, flodenes kvinne,
de store elvebreddenes kvinne, å mor
jeg tenker på deg.

Å Daman, mor
hva skulle jeg ikke ha gitt for å kjenne
den kjærlige varmen din rundt meg igjen,
være et lite barn hos deg igjen!

Svarte kvinne, Afrikas kvinne, å mor
la meg takke deg, takke deg for alt du har
gjort for meg,
din sønn
som selv om han er langt borte
ennå er nær deg.

Å du Daman mor, du som tørket tårene mine,
du som fylte hjertet mitt med latter,
du som tålmodig bar over med alle mine luner,
hva skulle jeg ikke ha gitt for
å være nær deg igjen,
være et barn hos deg igjen!

Kvinne av stor enkelhet,
kvinne av dyp resignasjon, å mor
jeg tenker på deg

Å Daman, Daman, du som kommer fra
den store slekten av grovsmeder og gullsmeder,
tankene mine
vender alltid tilbake til deg, og dine tanker
følger meg overalt.

DIKTSPALTEN

Jan Erik Vold (1939 -)

I 2005, dette store jubileums året, passer det godt å presentere Jan Erik Vold i pestPosten. Han kan også feire et jubileum i år; det er 40 år siden han debuterte. I disse fire tiåra har han blitt utskjelt og tiljublet langt mer enn lyrikere flest, dels fordi han på en ertende måte har rokket ved kritikernes og lesernes oppfatninger av hva som er god lyrikk.

I tillegg til sjøl å diktet har Vold nedlagt et stort arbeid og høstet mye heder for å bringe andre lyrikere fram i lyset. Men Vold har også interesser utenom diktningens verden - ingen lesere av Osloavisene har f.eks kunnet unngå å merke seg hans entusiasme og hans forgjeves kamp for å bevare gamle Bislet stadion. Briskebytrikken har også vært ham kjær, og den går fortsatt.

I år, når mange synes det er svært så gjevt å feire at det er 100 år siden vi fikk våre egne konsuler og vår egen konge, så er det tvilsomt om Vold tar særlig aktiv del i feiringen av dette jubileet. Han representerer i 2005 nemlig en moderne norsk-

svensk union. Han er gift med en svensk kvinne og bor i Stockholm, men har leilighet og oppholder seg periodevis i Oslo. Han tar del i debatter og gjendikter, oversetter og utgir bøker på begge sider av Kjølen, men mener vel helst at at vi kan lese hverandres språk.

Hans produksjon gjennom 40 år er mangslungen og stor, og hans største suksess som lyriker er utvilsomt «Mor Godhjertas glade versjon. Ja» fra 1968. Det er ei generøs og følsom bok, som forteller oss at livet er verd å leve. Og i ei tid når både universitetsansatte og privatpraktiserende ernæringssekspertar forsøker å gi oss dårlig samvittighet og spår oss fedme, sykdom og en tidlig død om vi spiser kvitt brød, velger vi å la «Tale for loffen» (fra 1968) være Jan Erik Volds hovedbidrag til Diktspalten. I tillegg tar vi med «Et kjærighetsdikt» fra 1987, for å vise et glimt av mangfoldet i forfatterskapet, og «Requiem for Arild Nyqvist» fra den nylig utkomne CD-en «Vold synger svadaåret inn».

«pesta» nr. 1, 2005, forts.

Tale for loffen

Jeg vil holde en tale
for de tykke og de smale - nei
det vil jeg ikke, jeg vil snakke
om loffen, vår alles venn
i brødveien, loffen
sprø og fersk og rykende varm like
fra butikken, som man stakk inn i
og grov ut
varm deilig hvitt
loffestoff og kom opp med
etter handelen, loff
åpnet av papiret i den ene enden og utminert
alt hva en tiårs pekefinger
formår, skorpens
gyldne nybakhet lå vernende omkring
og skjulte loffhulens åpning
et stakket sekund - hva min mor
kunne ha sagt i sakens anledning
er glemt, levende tilbake
står loffens varme innside, man blir tykk
av å spise loff, sies det, det er ikke sunt - mulig
det er mulig det! men viktigere er det (som jeg tror)
at man blir blid
av å spise loff, spør nå det første
blide menneske du treffer
om han liker loff.
Vent så bare på svaret.
(Eller spør du meg!)

Et kjærlighetsdikt

Motvind i hennes
panne. Hun ser ham, hun ser hans
vilje. Hun vil
beholde
sin egen. Hun vil ikke være
den han vil ha
henne
til. Hun vil ikke såre ham
heller. Dette er hennes balanse
akt. Hun er
glad i ham. Det gjelder
ikke å bli som han.

Requiem for Arild Nyquist

Seil du sakte, dikter Arild,
siste
reis deg forestår
Broder Henrik på deg venter.
Solen
ser deg der du går.

SLUTT inntil neste jubileum!
